"ഭരണഭാഷ- മാതൃഭാഷ"

കേരള സർക്കാർ

നം.ഡിഡി2/221/2024/എൽ.എസ്.ജി.ഡി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ (ഡിഡി) വകുപ്പ്

തിരുവനന്തപുരം,

തീയതി: 28-09-2024

<u>സർക്കുലർ</u>

വിഷയം:- മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (കേരളം)- 2025-26 സാമ്പത്തിക വർഷത്തിലേയ്ക്കുള്ള ലേബർ ബഡ്ജറ്റിന്റെയും വാർഷിക കർമ്മപദ്ധതിയുടെയും രൂപീകരണം- സംബന്ധിച്ച്

സൂചന:- കേന്ദ്ര ഗ്രാമവികസന വകുപ്പ് മന്ത്രാലയത്തിന്റെ 25-09-2024-ലെ G-31011/21/2024-RE-V(389607) നമ്പർ സർക്കുലർ

****

1. ആമുഖം

1.1 മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 14 (6) പ്രകാരം, 2025-2 6 സാമ്പത്തിക വർഷം പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയും അതിന് പൂരകമായ പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടികയും (Shelf of Projects) ഗ്രാമസഭ 2024-25 വർഷം തന്നെ നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണ്. തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയും, പ്രവൃത്തികളും ലേബർ ബഡ്ജറ്റിന്റെ രൂപീകരണത്തിലൂടെയാണ് സാക്ഷാത്ക്കരിക്കേണ്ടത്. തൊഴിലുറപ്പ നിയമത്തിലെ നിലവിലുള്ള വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അനുസൃതമായി 2025-26 സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ അടിയന്തരമായി ത്രിതല പഞ്ചായത്തുകൾ ആരംഭിക്കേണ്ടതാണ്.

1.2. പദ്ധതി നിർവ്വഹണം സംബന്ധിച്ച് കേന്ദ്രസർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച സൂചന സർക്കുലർ പ്രകാരം, ത്രിതല പഞ്ചായത്തുതലങ്ങളിൽ ചിട്ടയോടുകൂടിയതും പങ്കാളിത്ത പൂർണ്ണവുമായ ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ നടത്തണമെന്നാണ് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്.

സംസ്ഥാനത്ത് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി നീർത്തടാധിഷ്ഠിത മാതൃകയിൽ ഏറ്റെടുത്തു നടത്തുന്നതിന് തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെയും നീർച്ചാൽ ശൃംഖലകൾ കണ്ടെത്തി ഓരോ നീർച്ചാലുകളിലും അവയുടെ വൃഷ്ടിപ്രദേശങ്ങളിലും അനുയോജ്യമായ പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെടുന്ന സമഗ്രമായ പദ്ധതിരേഖ തയ്യാറാക്കി നിർവ്വഹണം നടത്തുന്നതിനാണ് ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നത്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി സമഗ്ര നീർത്തട പദ്ധതി രൂപീകരണ പ്രക്രിയ ആയ "നീരുറവ്" എല്ലാ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളിലും നടപ്പിലാക്കുകയും, DPR തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ജിഐഎസ് അടിസ്ഥാനമാക്കിയ സർവ്വേയുടെയും, "നീരുറവ്" പദ്ധതിയുടെയും ഭാഗമായി നടത്തിയ വിവിധ സർവെകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ധാരാളം പ്രവർത്തനങ്ങൾ നീർത്തട പ്രദേശങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി DPR -ൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നീർത്തട അയൽക്കൂട്ടങ്ങൾ, നീർത്തട കമ്മിറ്റികൾ, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിലെ കോർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റി തുടങ്ങിയവ "നീരുറവ്" പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പദ്ധതിയിലെ തുടർ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഫലപ്രാപ്തി എന്നത് ഈ സംഘടനാ സംവിധാനത്തിന്റെ കാര്യക്ഷമമായ പ്രവർത്തനത്തെക്കൂടി ആശ്രയിക്കുന്നു. പദ്ധതി നിർവഹണഘട്ടത്തിലും അതോടൊപ്പം തന്നെ ആസ്തികളുടെ തുടർ പരിപാലനത്തിനും ഈ സംഘടനാ സംവിധാനങ്ങൾക്ക് സജീവമായ പങ്ക് വഹിക്കാനുണ്ട്. ഇതോടൊപ്പം തന്നെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നതാണ് വിവിധ വികസന വകുപ്പുകളുടെ സംയോജനവും ജനപ്രതിനിധികളുടെ പൂർണമായ പങ്കാളിത്തവും. പട്ടിക വർഗ്ഗ മേഖലകളിൽ പദ്ധതി രൂപീകരണത്തിൽ നിർബന്ധമായും ഊരു കൂട്ടങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

നിലവിൽ "നീരുറവ്" പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള സമഗ്ര പദ്ധതി രേഖയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശാസ്ത്രീയമായി അപഗ്രഥിച്ച്, 2025-26 വർഷം ഏറ്റെടുത്ത് പൂർത്തീകരിക്കാൻ കഴിയുന്ന പ്രവൃത്തികൾ കണ്ടെത്തി ഈ പ്രവൃത്തികൾ 2025-26 വർഷത്തെ ആക്ഷൻ പ്ലാനുകൾ ആയി മാറ്റപ്പെടണം. ഇതിനായി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള ടെക്നിക്കൽ കമ്മിറ്റികളുടെ സഹായത്തോടെ ഡിപിആറിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയ പ്രവൃത്തികളെ സംബന്ധിച്ച് വിശദമായ പരിശോധന നടത്തേണ്ടതാണ്.

I. DPR പരിശോധിക്കുമ്പോൾ താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രത്യേകമായി ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്

- പ്രദേശത്തിന്റെ ഭൂപ്രകൃതിയനുസരിച്ചും, പ്രദേശത്തിന്റെ ആവശ്യകതയ്ക്ക് അനുസരിച്ചുമാണോ പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്?

- പ്രദേശത്തിന്റെ ശാസ്ത്രീയവും സമഗ്രവുമായ പരിപാലനത്തിനു ആവശ്യമായ പ്രവൃത്തികൾ (എണ്ണം, ഏരിയ) ആക്ഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടോ?

- നീർച്ചാലുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളിൽ, നീർച്ചാലിന്റെ തുടക്കം മുതൽ നീർച്ചാൽ അവസാനിക്കുന്നത്/ പഞ്ചായത്തിന്റെ അതിർത്തി വരെയുള്ള സ്ഥലങ്ങൾക്കായി സമഗ്ര പദ്ധതിയാണോ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളത്? ഇതിൽ ഏതെല്ലാം പദ്ധതികൾ 2025-26 വർഷത്തിൽ ഏറ്റെടുക്കാം ?

- പ്രസ്തുത നീർച്ചാലിൽ പരമാവധി നീരൊഴുക്കിന് അനുസൃതമായി ആഴം/ വീതി എന്നിവ ഉണ്ടോ? ഇല്ലെങ്കിൽ ഇവയ്ക്കായുള്ള പദ്ധതികൾ (l o c a t i o n ഉൾപ്പെടെ) ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ടോ?

- ജലനിർഗമന/ സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ഉതകുന്ന രീതിയിൽ നീർച്ചാലിന്റെ തുടക്കം മുതൽ ഔട്ട്ലെറ്റ് വരെ ആവശ്യമായ Temporary (Brushwood/Logwood Check Dam), Semi Permanent (Loose Boulder / Jungle Stone Check Dams), Permanent (Concrete) നിർമ്മിതികൾ ആക്ഷൻ പ്ലാനിന്റെ ഭാഗമായി ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടോ?

- നീർച്ചാലുകൾ, കുളങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയുടെ വൃഷ്ടിപ്രദേശങ്ങളിൽ ആവശ്യമായ പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടോ?

- വനവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അടുത്ത വർഷത്തേക്കുള്ള തൈകളുടെ ഉത്പാദനം നടന്നുവരുന്നോ; അടുത്തവർഷം മുതൽ നടാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന തൈകൾക്ക് മിനിമം 12 മുതൽ 18 മാസം വരെ പ്രായം ഉണ്ടോ? വരും വർഷങ്ങളുടെ മെയിന്റനൻസ് ഉൾപ്പടെയാണോ ആക്ഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾക്കൊണ്ടിട്ടുള്ളത് ?

II. മേൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള തിരുത്തൽ പ്രക്രിയ/ പ്രവൃത്തികളുടെ കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ കഴിഞ്ഞാൽ 2025-26 വർഷത്തെക്കുള്ള ആക്ഷൻ പ്ലാനുകൾക്ക് രൂപം കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം ആക്ഷൻ പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ മുൻഗണനാ ക്രമമനുസരിച്ച് പ്രവൃത്തികൾ

ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനായുള്ള പ്രവർത്തന കലണ്ടർ ഉൾപ്പെടെ തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്. ഉദാഹരണമായി

(വൃക്ഷവല്ക്കരണം - ജൂൺ മുതൽ,

മഴവെള്ള റീചാർജിങ് പ്രവർത്തികൾ - Sept -Oct, & Nov- Dec

നീർച്ചാലിൽ ഉള്ള പ്രവർത്തികൾ - DEC - MAY)

III.ഇത്തരത്തിൽ അംഗീകാരം കിട്ടിയ ആക്ഷൻ പ്ലാനുകളെ Ridge to Valley അടിസ്ഥാനത്തിൽ വേർതിരിക്കേണ്ടതും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികൾ കഴിവതും ഏറ്റവും ഉയർന്ന പ്രദേശത്തിൽ നിന്ന് (Upper Ridge Area) ആരംഭിക്കേണ്ടതും ആണ്.

IV. ആക്ഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നടപ്പിലാക്കുന്ന എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും സമഗ്രവും അതോടൊപ്പം തന്നെ വ്യക്തമായും ദൃശ്യമായും നേട്ടങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ കഴിയുന്നവയും ആയിരിക്കണം.

V . കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം, ക്ഷീരവികസനം, ജലസേചനം, മണ്ണ് സംരക്ഷണം, ഫിഷറീസ്, ശുചിത്വമിഷൻ, കുടുംബശ്രീ, ഫോറസ്റ്റ്, സാമൂഹ്യ ക്ഷേമം, തുടങ്ങിയ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെയും തദേശ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും പദ്ധതികളുമായുള്ള സംയോജന സാധ്യതകൾ കണ്ടെത്തി ആയതിനുള്ള പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കണം

VI. പദ്ധതിയിലെ നേട്ടങ്ങൾ കൂടുതൽ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് എത്തുന്നതിനായി ചില നിർദിഷ്ട ലക്ഷ്യങ്ങൾ ആക്ഷൻ പ്ലാനുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ക്യാമ്പയിൻ മോഡിൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്

ഉദാഹരണമായി

1. സമ്പൂർണ്ണ കിണർ റീചാർജിങ്
2. പഞ്ചായത്തിലെ മുഴവൻ നീർച്ചാലുകളുടെയും വീണ്ടെടുപ്പും സമഗ്ര പരിപാലനവും
3. എല്ലാ പൊതു കുളങ്ങളുടെയും ജലാശയങ്ങളുടെയും പുനരുദ്ധാരണം

4. മുഴുവൻപൊതു കെട്ടിടങ്ങളിലും മേൽക്കൂര മഴവെള്ള സംഭരണികൾ

5. ലഭ്യമായ എല്ലായിടങ്ങളിലും/ എല്ലാ വാർഡുകളിലും പച്ചത്തുരുത്ത്/ വനവൽക്കരണം എന്നിവ ഏറ്റെടുക്കുകയും, 90% അതിജീവനം ഉറപ്പുവരുത്തുകയും ചെയ്യുക

6. ഫലവൃക്ഷതൈകളുടെ ഉൽപാദനവും ഏരിയ വിപുലീകരണവും

7. തെങ്ങ് കൃഷി വ്യാപനവും നഴ്സറികളിൽ മികച്ചയിനം തൈകളുടെ ഉത്പാദനവും

8. ബഡ്ഡിങ്, ഗ്രാഫ്റ്റിംഗ് എന്നിവയിൽ തൊഴിലാളികളെ പരിശീലിപ്പിക്കുകയും കൂടുതൽ വിളവ് തരുന്ന HYV ഫലവൃക്ഷതൈകളുടെ ഉത്പാദനവും നട്ടുപിടിപ്പിക്കലും

9. വനവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ മുളകൾ കൂടുതലായി ഉൾപ്പെടുത്തുകയും, കർഷകർക്ക് സാമ്പത്തികമായി നേരിട്ട് നേട്ടം കിട്ടുന്ന രീതിയിൽ ഇവ വച്ചു പിടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക

10. കണ്ടലുകൾ ആവശ്യമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ നട്ട് പരിപാലിക്കുക

11. തീരദേശ പ്രദേശങ്ങളിൽ കാറ്റാടി പോലുള്ള മരങ്ങൾ ബ്ലോക്ക് പ്ലാന്റേഷൻ/ലൈൻ പ്ലാന്റേഷൻ ആയി ഏറ്റെടുക്കുക

12. പഞ്ചായത്തിലെ എല്ലാ തരിശുനിലങ്ങളും കൃഷിയ്ക്ക് ഉപയുക്തമാക്കുക, തരിശുരഹിത പഞ്ചായത്ത്

13. തരിശു ഭൂമിയിൽ കൃഷി ആവശ്യത്തിനായി വെള്ളം ലഭിക്കുന്നതിനായി ഇറിഗേഷൻ ചാനലുകളുടെ നിർമ്മാണം / പുനരുദ്ധാരണം, കുളങ്ങൾ, കിണറുകൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുത്തുക

14. സയന്റിഫിക് ഡിസൈൻ അനുസരിച്ചുള്ള കാലിത്തൊഴുത്തുകൾ

15. അസോള ടാങ്കുകൾ

16. സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്കുള്ള വർക്ക് ഷെഡ് നിർമ്മാണം

17. ഗ്രാമീണ ചന്തകൾ

18. പട്ടികജാതി/പട്ടികവർഗ്ഗ സങ്കേതങ്ങളുടെ സമഗ്ര വികസനം, ഖര-ദ്രവ മലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ (സംയോജിത പദ്ധതി എന്ന നിലയിൽ)

19. തൊഴിലാളി കുടുംബങ്ങളുടെ നൈപുണ്യ വികസനത്തിനായി ഉന്നതി സ്കീമിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പരിശീലനങ്ങൾ

20. ഒരു പഞ്ചായത്തിന് ആവശ്യമുള്ള Skilled, Semiskilled തൊഴിലാളികളെ സൃഷ്ടിക്കുക എന്ന ഉദ്ദേശലക്ഷത്തോടെ "മികവ്" പദ്ധതി ആവശ്യാനുസരണം സംഘടിപ്പിക്കുക, വിദഗ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ ലേബർ ബാങ്കുകൾ രൂപീകരിക്കുക

21. ഉറവിട മാലിന്യസംസ്കരണത്തിന് വ്യക്തിഗത കംപോസ്റ്റ് പിറ്റുകളും സോക്പിറ്റുകളും, പൊതുസ്ഥലങ്ങളിലെ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് ആവശ്യമായ എല്ലാ സ്ഥലങ്ങളിലും തുമ്പൂർമുഴി കമ്പോസ്റ്റുകളും സ്ഥാപിക്കുക.

22. അംഗൻവാടികളുടെ നിർമ്മാണം

23. അംഗൻവാടികളിൽ ന്യൂട്രി ഗാർഡൻ

24. ഗവൺമെന്റ് സ്കൂളുകളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനായി കോമ്പൗണ്ട് വാൾ, പാചകപ്പുര, കളിസ്ഥലങ്ങൾ, ശൗചാലയങ്ങൾ, മഴവെള്ള സംഭരണികൾ എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുക, മരങ്ങൾ വെച്ചുപിടിപ്പിക്കുക

25. സമ്പൂർണ്ണമായും ഒറ്റക്കുഴി കക്കൂസുകൾ ഇരട്ട കുഴി കക്കൂസുകൾ ആക്കുന്ന പ്രവർത്തനം എന്നിവ

VII. പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടക്കുമ്പോഴും നടപ്പാക്കി കഴിഞ്ഞും സ്ഥിരമായ ഒരു വിലയിരുത്തൽ പ്രക്രിയ ഈ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി നടത്തേണ്ടതാണ്. കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ നടത്തേണ്ട ഈ നിരീക്ഷണ വിലയിരുത്തൽ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പ്രദേശത്തുണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾ അടയാളപ്പെടുത്തുന്നതിനു താഴെപ്പറയുന്ന സൂചികകൾ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

- കിണറുകളിലെ ജലനിരപ്പ്, വേനൽക്കാലത്ത് വറ്റിപ്പോകുന്ന കിണറുകളുടെ എണ്ണം
- നീർച്ചാലുകളിലെ നീരൊഴുക്കിന്റെ അളവ്, വേനൽക്കാലത്ത് വറ്റിപ്പോകുന്ന നീർച്ചാലുകളുടെ വിവരങ്ങൾ
- വൃക്ഷമേലാപ്പ് (Tree cover) ഉള്ള പ്രദേശത്തിന്റെ അളവിലുണ്ടാകുന്ന മാറ്റം
- തരിശിട്ടിരിക്കുന്ന കൃഷിഭൂമിയുടെ അളവിലെ മാറ്റം
- കൃഷിയിലെ ആകെ ഉൽപാദനത്തിലും ഉൽപാദനക്ഷമതയിലും ഉണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾ
- പാൽ, മുട്ട, ഇറച്ചി എന്നിവയുടെ ലഭ്യതയിലെ മാറ്റങ്ങൾ
- തീറ്റപ്പുൽ കൃഷി വ്യാപനം
- ഗുണഭോക്താക്കളുടെ വരുമാനത്തിലുണ്ടാകുന്ന വർദ്ധനവ്

പദ്ധതിയുടെ പൂർണമായ ലക്ഷ്യപ്രാപ്തി കൈവരിക്കണമെങ്കിൽ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഗുണഭോക്താക്കളുടെ പരിപൂർണ്ണമായ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്. ഇതിനായി പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി രൂപീകരിച്ച നീർത്തട അയൽ കൂട്ടങ്ങൾ, നീർത്തട കമ്മിറ്റികൾ എന്നിവയുടെ പങ്കാളിത്തം എല്ലാ ഘട്ടങ്ങളിലും ഉറപ്പുവരുത്തണം. കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ ഈ കമ്മിറ്റികൾ യോഗം ചേർന്ന് പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിലയിരുത്തുകയും ആവശ്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്യാൻ കഴിയണം. കുളങ്ങൾ, വർക്ക് ഷെഡ്, ഗ്രാമീണ ചന്ത പോലുള്ള പ്രവർത്തികളിൽ, കൃത്യമായ ഉപഭോക്തൃസംഘങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയും രേഖകൾ സൂക്ഷിക്കുകയും ആസ്തികളുടെ കൃത്യമായ പരിപാലനവും ഉണ്ടാവുകയും വേണം. ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് സാമ്പത്തിക നേട്ടം ലഭിക്കുന്ന പദ്ധതികൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകിയാൽ പൂർണ്ണമായ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പിക്കാൻ കഴിയും.

"നീരുറവ്" പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള DPR-ന് ഉപരിയായ പ്രവൃത്തികളും ഗ്രാമസഭ മുഖേനെ കണ്ടെത്തി ആക്ഷൻ പ്ലാനിൽ ചേർക്കാവുന്നതും ആയത് ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രൊജക്റ്റിന്റെ ഭാഗം ആക്കാവുന്നതും ആണ്

2. എന്താണ് ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സ്

2.1. ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും ഓരോ വർഷത്തേയ്ക്കും ആവശ്യമായ തൊഴിൽ ദിനങ്ങൾ തിട്ടപ്പെടുത്തുന്നതോടൊപ്പം പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക (ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സ്) കൂടി തയ്യാറാക്കേണ്ടതും അതുവഴി തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ട പത്തോ അതിലധികമോ തൊഴിലാളികൾ സമീപിക്കുമ്പോൾ പഞ്ചായത്തിന് അനായാസേന പ്രവൃത്തികൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിന് സാധ്യമാവുകയും വേണം. ഇതിന് ഭരണ സാങ്കേതിക അനുമതി ലഭ്യമായ മതിയായ പ്രവൃത്തികൾ നിർവ്വഹണത്തിന് ഏറ്റെടുക്കാവുന്ന തരത്തിൽ ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്. അത്തരം പ്രവൃത്തികൾ അടങ്ങുന്ന പട്ടികയ്ക്കാണ് പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക അഥവാ ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സ് എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. "നീരുറവ്"പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി തയ്യാറാക്കിയ DPR പ്രകാരം 3-5 വർഷത്തേക്കുള്ള പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെടുത്തി ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രൊജക്റ്റ് തയ്യാറാക്കി കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ നിന്നും വേണം വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കേണ്ടത്.

വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതി

2.2 വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതി എന്നത് പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടികയിൽ നിന്നും ഉരുത്തിരിയുന്നതും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്-ലേതിനെക്കാളും കുറച്ചു പ്രവൃത്തികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായ ഒരു രേഖയാണ്.

2.3 ഓരോ പ്രവൃത്തിയുടെയും എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിന് 'സെക്യൂർ' സോഫ്റ്റ്‌വെയർ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്. എസ്റ്റിമേറ്റുകൾ തയ്യാറാക്കി കഴിഞ്ഞാൽ ബ്ലോക്ക്-ജില്ലാതലത്തിൽ സ്ക്രൂട്ടിനി നടത്തേണ്ടതാണ്. ഓരോ പ്രവൃത്തിയുടെയും ഭരണ സാങ്കേതികാനുമതികൾ ഓൺലൈനായി ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്.

2.4. ഓരോ പ്രവൃത്തിയുടെയും വിവരങ്ങൾ/ രേഖകൾ ഒരു പ്രത്യേക ഫയലായി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. പ്രസ്തുത ഫയലിൽ എസ്റ്റിമേറ്റ് അബ്സ്ട്രാക്ട്, വിശദമായ എസ്റ്റിമേറ്റ്, വാർഷിക കർമ്മപദ്ധതിയുടെ പകർപ്പ്, സാധനസാമഗ്രികളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ, ഡാറ്റാ വിശകലനം, എസ്റ്റിമേറ്റ് റിപ്പോർട്ട്, സ്കെച്ച്, ഡിസൈൻ, ലൊക്കേഷൻ മാപ്പ്, പ്രവൃത്തി തുടങ്ങുന്നതിനു മുൻപുള്ള പ്രദേശത്തിന്റെ ഫോട്ടോ തുടങ്ങി കേന്ദ്രസർക്കാരും സംസ്ഥാന മിഷനും ഇതു സംബന്ധിച്ച് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള നിർദ്ദേശ പ്രകാരമുള്ള എല്ലാ രേഖകളും നിർബന്ധമായും ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതാണ്.

2.5. മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി പ്രവൃത്തികൾക്ക് അവലംബിക്കേണ്ട

ഡാറ്റ സംസ്ഥാന സർക്കാർ 10.05.2016-ലെ സ.ഉ. (സാധാ) നം.1640/16/തസ്വഭവ ഉത്തരവിലെ ഖണ്ഡിക 2 പ്രകാരം ഉള്ളതായിരിക്കേണ്ടതാണ്

3.ലേബർ ബഡ്ജറ്റിലെ ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സ് തയ്യാറാക്കുന്നതിന് അവലംബിക്കേണ്ട മാനദണ്ഡങ്ങൾ

3.1. മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് ഭേദഗതി നിയമം പട്ടിക 1-ൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ളതും 2024-25 വാർഷിക മാസ്റ്റർ സർക്കുലറിലെ അദ്ധ്യായം 7 പ്രകാരവും ചുവടെ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകി ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്.

3.2. **വിഭാഗം എ : പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പൊതു പ്രവൃത്തികൾ**

i. കുടിവെള്ള സ്രോതസ്സുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഭൂഗർഭജല വിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ അടിയണകൾ (under ground dykes), മൺ തടയണകൾ, നിലഅണകൾ (സ്റ്റോപ്പ്ഡാം) , ചെക്ക്ഡാമുകൾ തുടങ്ങിയ ജലസംരക്ഷണത്തിനും ഭൂഗർഭ ജലപോഷണത്തിനും സഹായകരമായ നിർമ്മിതികൾ;

ii. ഒരു നീർത്തടത്തിന്റെ സമഗ്ര പരിപാലനത്തിന് ഉതകുന്ന ഇടപെടലുകളായ കോണ്ടൂർ ട്രഞ്ചുകൾ, തട്ട്തിരിക്കൽ (terracing), കോണ്ടൂർ ബണ്ടുകൾ, കൽത്തടയണകൾ, ഗ്യാബിയോൺ നിർമ്മിതികൾ, നീരുറവ് പ്രദേശത്തിന്റെ പരിപോഷണം തുടങ്ങിയ നീർത്തട പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ;

iii. സൂക്ഷ്മ-ചെറുകിട ജലസേചന പ്രവൃത്തികളും തോടുകൾ/ കനാൽ എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം, പുനരുദ്ധാരണം, മെയിന്റനന്റ്സ് എന്നീ പ്രവൃത്തികളും ;

iv. ജലസേചന കുളങ്ങളുടേയും മറ്റ് ജലസ്രോതസ്സുകളുടേയും ആഴം കൂട്ടൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പരമ്പരാഗത ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണവും;

v. കടലോരങ്ങളിലും കുളങ്ങളുടെ അരികിലും കനാൽ ബണ്ടുകളിലും റോഡുകളുടെ ഓരത്തിലും, വനഭൂമിയിലും, മറ്റ് പൊതുഭൂമിയിലും ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ അടക്കമുള്ള മരം വച്ച് പിടിപ്പിക്കലും വനവത്കരണവും, വൃക്ഷത്തൈ ഉല്പാദനത്തിനായുള്ള നഴ്സറി രൂപീകരണവും. ഇവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ആദായത്തിന്റെ അവകാശം തൊഴിലുറപ്പ് നിയമം ഒന്നാം

പട്ടികയുടെ ഖണ്ഡിക 5-ൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് നൽകേണ്ടതാണ്;

vi. പുൽമേട്ടുകളുടെ വികസനം, ദീർഘകാലം നിലനിൽക്കുന്ന പുല്ലുകൾ വച്ച് പിടിപ്പിക്കൽ

vii. മുള, റബ്ബർ, തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാന്റേഷൻ

viii. പൊതു ഭൂമിയിലെ ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികളും.

3.3.1. **വിഭാഗം ബി: സമൂഹത്തിൽ അവശത അനുഭവിക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങൾക്കുള്ള വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ (മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി ഭേദഗതി നിയമം പട്ടിക ഖണ്ഡിക 5-ൽ പരാമർശിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് മാത്രം**)

- ഖണ്ഡിക 5-ൽ പരാമർശിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് ഭൂമിയുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഭൂവികസനവും, കിണറുകൾ (Dug well), കുളങ്ങൾ (Farm ponds), മറ്റ് ജലകൊയ്ത്ത് നിർമ്മിതികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജലസേചനത്തിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കൽ.

- പഴകൃഷി, പട്ടുനൂൽകൃഷി, തോട്ടവിളകൃഷി, ഫാം ഫോറസ്റ്റി എന്നിവയിലൂടെ ആജീവനം മെച്ചപ്പെടുത്തൽ;

- ഖണ്ഡിക 5-ൽ സൂചിപ്പിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ തരിശ് ഭൂമി/പാഴ്ഭൂമി (fallow or waste land) വികസിപ്പിച്ച് കൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമാക്കൽ; (പ്രവൃത്തിയ്ക്കായി ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമി തരിശുഭൂമി ആയിരുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതും ഇടപെടലുകൾ ഒറ്റത്തവണ മാത്രമായിരിക്കേണ്ടതുമാണ്)

- ആയുർദൈർഘ്യമുള്ള രാമച്ചം ഉൾപ്പെടെയുള്ള പുല്ലുകൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള പുൽമേട്ടുകളുടെ വികസനം

- മുള, റബ്ബർ, തെങ്ങ്, മുരിങ്ങ എന്നിവയുടെ പ്ലാന്റേഷൻ

- ഇന്ദിരാ ആവാസ് യോജന/ പ്രധാനമന്ത്രി ആവാസ് യോജന പ്രകാരമോ, കേന്ദ്ര/ സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന മറ്റ് ഭവന നിർമ്മാണ പദ്ധതികൾ പ്രകാരമോ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭവന നിർമ്മാണത്തിലെ അവിദഗ്ദ്ധ കായിക തൊഴിൽ

ഘടകവും വീടിന് ആവശ്യമായ ഉല്പാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട നിർമ്മാണ സാമഗ്രികളും;

- മൃഗപരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യമായ അസോള ടാങ്ക് എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം;

- മത്സ്യബന്ധന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ മത്സ്യം ഉണക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ, മത്സ്യം സൂക്ഷിക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കലും വർഷകാലത്ത് മാത്രം വെള്ളം ഉണ്ടാകുന്ന പൊതുകുളങ്ങളിൽ (Seasonal water bodies on public land) മത്സ്യം വളർത്തുന്നതിന് അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കലും;

- ജൈവവളത്തിന്റെ ഉത്പാദനം, NADEP, വെർമി കമ്പോസ്റ്റ്

3.3.2. സ്വകാര്യ ഭൂമിയിലെ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിലൂടെ തരിശുഭൂമി/ കൃഷിചെയ്യാത്ത ഭൂമി എന്നിവ മെച്ചപ്പെടുത്തി കൃഷിയ്ക്ക് ഉപയുക്തമാക്കുകവഴി ഖണ്ഡിക 5-ൽ പരാമർശിക്കുന്ന ഗുണഭോക്താക്കളുടെ വരുമാന വർദ്ധന ഉണ്ടാവേണ്ടതാണ്. സ്വകാര്യഭൂമിയിൽ ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവൃത്തികൾ ഒരു കാരണവശാലും നിലവിലെ പരിസ്ഥിതി സന്തുലിതാവസ്ഥയെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുവാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്. ഉല്പാദനപരമല്ലാത്തതും നിലവിലെ പരിസ്ഥിതിയ്ക്ക് ആഘാതം സൃഷ്ടിക്കുന്നതരത്തിലുള്ളതുമായ പ്രവൃത്തികൾക്ക് ഒരു കാരണവശാലും സാങ്കേതികാനുമതി നൽകാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്.

3.4.**വിഭാഗം സി : ദേശീയ ഗ്രാമീണ ഉപജീവന മിഷന്റെ നിബന്ധനകൾക്ക് അനുസരണമായി രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്ക് പൊതു അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ**

i. കാർഷികോല്പന്നങ്ങളുടെ ഈടുറ്റ സംഭരണ സൗകര്യം ഉൾപ്പെടെയുള്ള, വിളവെടുപ്പിന് ശേഷം ആവശ്യമായി വരുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ (Post harvest facilities), ജൈവവളം എന്നിവയ്ക്ക് ആവശ്യമായ സ്ഥായിയായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകവഴി കാർഷികോല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികൾ;

ii. NRLM പദ്ധതിയിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരമുള്ള സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഉപജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ പൊതുവർക്ക് ഷെഡ്ഡുകളുടെ നിർമ്മാണം.

3.5. **വിഭാഗം ഡി : ഗ്രാമീണ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ**

i. നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി ഖരദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനും തുറസ്സായ സ്ഥലത്തെ മലമൂത്ര വിസർജ്ജനം ഒഴിവാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി സ്വതന്ത്രമായോ സർക്കാർ വകുപ്പുകളുടെ ഇതര പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടോ വ്യക്തിഗത കക്കൂസുകൾ, (PMAY വീടുകൾക്കും അന്ത്യോദയ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലും) സ്കൂള് ടോയ്‌ലറ്റുകൾ, അങ്കണവാടി ടോയ്‌ലറ്റുകൾ, കമ്പോസ്റ്റ് പിറ്റുകൾ പൊതു കമ്പോസ്റ്റിംഗ് സൗകര്യങ്ങൾ (തുമ്പൂര്മൂഴി മാതൃക പോലെ), മെറ്റീരിയൽ കളക്ഷൻ ഫെസിലിറ്റി തുടങ്ങിയ ഗ്രാമീണ ശുചിത്വവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികളും;

ii. ഒറ്റപ്പെട്ടുകിടക്കുന്ന ഗ്രാമങ്ങളെയും, നിർദ്ദിഷ്ട ഗ്രാമീണ ഉല്പാദന കേന്ദ്രങ്ങളെയും നിലവിലുള്ള റോഡ് ശൃംഖലയുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള, എല്ലാ കാലാവസ്ഥയിലും ഉപയോഗിക്കാന് പറ്റുന്ന ഗ്രാമീണ റോഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും, ഓടകൾ, കലുങ്കുകൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഗ്രാമത്തിലെ ഈടുറ്റ ഉള്റോഡുകളുടെയും വീഥികളുടെയും നിർമ്മാണവും;

iii. കളിസ്ഥലങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും; (ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ ഒന്നു വീതം)

iv. പ്രകൃതിദുരന്ത പ്രതിരോധ തയ്യാറെടുപ്പുകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും, പ്രകൃതിദുരന്തത്തിൽ തകർന്ന റോഡുകളും മറ്റ് അനിവാര്യ പൊതു ആസ്തികളുടെയും പുനരുദ്ധാരണവും, വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണ സംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ, വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള ജലനിർഗ്ഗമന പ്രവൃത്തികൾ, മഴവെള്ളം കെട്ടി നിൽക്കുന്ന താഴ്ന്ന പൊതുസ്ഥലങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ (chaur renovation), തീരപ്രദേശങ്ങളുടെ സംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സ്റ്റോം വാട്ടർ ഡ്രെയിനുകൾ, എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതു അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും;

v. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ, കുടുംബശ്രീ എ.ഡി.എസ്./സിഡി.എസ്, കൊടുങ്കാറ്റ് ബാധിതര്ക്കുള്ള അഭയകേന്ദ്രങ്ങൾ (സൈക്ലോണ് ഷെൽറ്റര്) , അങ്കണവാടി കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഗ്രാമീണ ചന്തകൾ എന്നിവയ്ക്കാവശ്യമുള്ള കെട്ടിടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും,

ഗ്രാമ/ബ്ലോക്ക്തല ക്രിമറ്റോറിയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;

vi. ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ നിയമം 2013 (20/2013) ലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണികളുടെ നിർമ്മാണവും;

vii. മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം ഏറ്റെടുക്കുന്ന നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റിന്റെ ഭാഗമായി വരുന്ന നിർമ്മാണ സാമഗ്രികളുടെ ഉല്പാദനവും;

viii. മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമീണ പൊതു ആസ്തികളുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികളും;

ix. ഇത് സംബന്ധിച്ച് സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി കൂടിയാലോചന നടത്തി കേന്ദ്രസർക്കാർ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്ന മറ്റ് ഏതൊരു പ്രവൃത്തിയും.

3.6. പ്രകടമല്ലാത്തതും, അളന്നുതിട്ടപ്പെടുത്താൻ കഴിയാത്തതുമായ പ്രവൃത്തികളും, പുല്ല് നീക്കം ചെയ്യൽ, കല്ല് നീക്കം ചെയ്യൽ, കാർഷിക പ്രവൃത്തികൾ മുതലായ ആവർത്തന സ്വഭാവമുള്ള പ്രവൃത്തികളും ഈ പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്.

വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ നൽകുന്നതിനുള്ള ഗുണഭോക്താക്കളെ കണ്ടെത്തൽ

3.7. വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളുടെ മുൻഗണന തീരുമാനിക്കുമ്പോൾ ചുവടെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങൾക്ക് മുൻഗണന നൽകേണ്ടതാണ്.

(എ). പട്ടികജാതി

(ബി). പട്ടികവർഗ്ഗം

(സി). നാടോടികളായ ആദിവാസികൾ

(ഡി). ഡീനോട്ടിഫൈഡ് ആദിവാസികൾ

(ഇ). ദാരിദ്ര്യ രേഖയ്ക്ക് താഴെയുള്ള മറ്റു കുടുംബങ്ങൾ

(എഫ്) സ്ത്രീകൾ ഗൃഹനാഥരായിട്ടുള്ള കുടുംബങ്ങൾ

(ജി) ശാരീരിക വൈകല്യമുള്ളവർ ഗൃഹനാഥരായിട്ടുള്ള കുടുംബങ്ങൾ

(എച്ച്). ഭൂപരിഷ്കരണത്തിന്റെ ഗുണഭോക്താക്കൾ

(ഐ). PMAY പദ്ധതിയുടെ ഗുണഭോക്താക്കൾ

(ജെ). 2006-ലെ പട്ടികവർഗ്ഗങ്ങളും ഇതര പരമ്പരാഗത വനവാസികളും (വനാവകാശമംഗീകരിക്കൽ) നിയമത്തിന്റെ ഗുണഭോക്താക്കളും,

വ്യക്തിഗത ഗുണഭോക്താക്കളെ നിശ്ചയിക്കുമ്പോൾ 05/09/24-ലെ സർക്കുലർ നമ്പർ ഡിഡി-2/136/2023/LSGD ലെ വ്യവസ്ഥകൾ കണക്കിലെടുക്കേണ്ടതാണ്.

സംസ്ഥാനത്ത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ജി.ഐ.എസ് അധിഷ്ഠിതമായ പദ്ധതി രൂപീകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തിയിട്ടുള്ളതും ഏകദേശം അടുത്ത 3 - 5 വർഷത്തേയ്ക്ക് ഏറ്റെടുക്കാൻ കഴിയുന്ന പ്രവൃത്തികളും ഇത് നടപ്പിലാക്കേണ്ടുന്ന ഗുണഭോക്താക്കളുടെ വിവരങ്ങളും ശേഖരിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഇതിൽ 2025-26 വർഷത്തേയ്ക്ക് വ്യക്തിഗത ആനുകൂല്യങ്ങൾ നൽകേണ്ട ഗുണഭോക്താക്കളുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടപടികൾ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ഗ്രാമസഭയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി പൂർത്തീകരിക്കാവുന്നതാണ്. ഗ്രാമസഭ അംഗീകരിച്ച ഗുണഭോക്താക്കളുടെ പട്ടിക അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തിന്റെ തുടക്കം മുതൽ തന്നെ നിർവ്വഹണത്തിനായി ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും തയ്യാറാക്കിയിരിക്കേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള പട്ടികയിൽ ആവശ്യമായ കൂട്ടിചേർക്കലുകളോ ഒഴിവാക്കലുകളോ പിന്നീടുള്ള ഗ്രാമസഭകളിലായി ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന് വരുത്താവുന്നതാണ്. വ്യക്തിഗത ആനുകൂല്യം ലഭ്യമാകുന്ന ഗുണഭോക്താക്കൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി മാനദണ്ഡപ്രകാരം അതിന് അർഹരാണെന്ന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതാണ്.

3.8. മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച വിഭാഗങ്ങളിലെ അർഹരായ എല്ലാ ഗുണഭോക്താക്കളുടേയും ഭൂമിയിലും വീട്ടുവളപ്പിലും ഏറ്റെടുക്കേണ്ട എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും പൂർണ്ണമായി ഏറ്റെടുത്ത് പൂർത്തീകരിച്ചതിന് ശേഷം മാത്രമേ 2008-ലെ കാർഷിക കടാശ്വാസ പദ്ധതി പ്രകാരം നിർവ്വചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ചെറുകിട/നാമമാത്ര കർഷകരുടെ ഭൂമിയിൽ ഇടപെടാൻ പാടുള്ളു മേൽപ്പറഞ്ഞ എല്ലാ വിഭാഗം കുടുംബങ്ങളും തൊഴിൽ കാർഡ് എടുക്കേണ്ടതും പ്രസ്തുത കുടുംബത്തിലെ കുറഞ്ഞത് ഒരു അംഗമെങ്കിലും സ്വന്തം ഭൂമിയിൽ/വീട്ടുവളപ്പിൽ പ്രവൃത്തിയിലേർപ്പെടാൻ

സന്നദ്ധരാകേണ്ടതുമാണ്.

- ഭൂവികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ കൃഷിക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയാത്ത ഭൂമിയെ കൃഷിക്ക് ഉപയുക്തമാക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് ഏറ്റെടുക്കേണ്ടത്.

- പുല്ല് ചെത്തിവൃത്തിയാക്കൽ, കരിയില നീക്കം ചെയ്യൽ, നിലവിലുള്ള കയ്യാലകളുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണി എന്നിവ ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്.

- ബണ്ടുകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ബണ്ട് നിർമ്മാണത്തിനുള്ള റേറ്റ് - ഉം എർത്ത് വർക്ക് എസ്കവേഷന്റെ റേറ്റ്- ഉം പ്രത്യേകം കണക്കാക്കാൻ പാടില്ലാത്തതും, ബണ്ട് നിർമ്മാണത്തിനുള്ള എസ്റ്റിമേറ്റിന്റെ ഭാഗമായിരിക്കേണ്ടതുമാണ്.

- സ്വകാര്യ ഭൂമിക്ക് ചുറ്റമതിൽ നിർമ്മിക്കുന്നതരം പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ പാടില്ല സ്വകാര്യ ആസ്തികളുടെ പുന:രുദ്ധാരണം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ പാടില്ല.

- തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിച്ച പൊതു ആസ്തികളുടെ പുനരുദ്ധാരണം അറ്റകുറ്റപണി എന്നിവ നിശ്ചിത കാലപരിധിക്കുശേഷം ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതുമാണ്.

- കോൺക്രീറ്റ് റോഡുകൾ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ ആവശ്യമായത്ര സ്ഥലങ്ങളിൽ എക്സ്പാൻഷൻ ഗാപ് നൽകേണ്ടതാണ്. കൂടാതെ റോഡുകളുടെ വശങ്ങളിൽ വെള്ളം കെട്ടികിടക്കാതിരിക്കാനായി ഡ്രെയിനേജ് നിർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്.

- എല്ലാ പ്രവൃത്തികൾക്കും നിശ്ചിത സ്പെസിഫിക്കേഷനിലുള്ള സിറ്റിസൺ ഇൻഫർമേഷൻ ബോർഡ് സ്ഥാപിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണ്.

4. സുഭിക്ഷ കേരളം

ഇന്ത്യയുടെ വിവിധ സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ കോവിഡ് വ്യാപനം മൂലമുണ്ടായിട്ടുള്ള പ്രതിസന്ധി ഘട്ടത്തിൽ കേരളത്തെ ഭക്ഷ്യ സ്വയം പര്യാപ്തയിൽ എത്തിക്കുകയെന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ സംസ്ഥാന സർക്കാർ സുഭിക്ഷ കേരളം പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഈ സാഹചര്യത്തിൽ കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം, മത്സ്യകൃഷി, ഭക്ഷ്യ സംസ്കരണം, വിപണനം

തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ ഫലപ്രദമായ ഇടപെടലുകൾ നടത്തി ഉല്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമാണെന്നും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെയും ഏജൻസികളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെ മാത്രമേ ഇതു സാധിക്കുകയുള്ളൂവെന്നും സർക്കാർ വിലയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. കാർഷിക-അനുബന്ധ മേഖലകളിൽ ഉല്പാദനവർദ്ധനവും വിപണന സൗകര്യവും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിരവധി ഇടപെടലുകൾ സാധ്യമാണ്.

ഒരു ജില്ലയിൽ ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളുടെ ആകെ ചെലവിന്റെ 60 % തുകയെങ്കിലും വിനിയോഗിക്കുന്നത് കൃഷി-കൃഷി അനുബന്ധ മേഖലകളുമായി നേരിട്ടു ബന്ധപ്പെട്ടുന്നതും മണ്ണ് ജലം, ജൈവസമ്പത്ത് എന്നിവയെ പരിപോഷിപ്പിക്കുന്നതുമായ ഉല്പാദനക്ഷമമായ ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളിലായിരിക്കണം എന്ന് തൊഴിലുറപ്പ് നിയമം വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഈ പശ്ചാത്തലത്തിൽ മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൻ കീഴിൽ കാർഷിക-അനുബന്ധ മേഖലകളിൽ ചുവടെപ്പറയും പ്രകാരമുള്ള പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ സാധിക്കും: -

- വർഷങ്ങളായി തരിശുകിടക്കുന്ന പൊതുഭൂമിയും പാർശ്വവല്കൃത വിഭാഗങ്ങളുടെസ്വകാര്യ ഭൂമിയും കൃഷിക്കുപയുക്തമാക്കുന്നതിന് ഭൂമി നിരപ്പാക്കൽ, തട്ടുതിരിക്കൽ, പുതിയ ബണ്ടുകളുടെ നിർമ്മാണം തുടങ്ങിയ പ്രവൃത്തികൾ, **നിലംഉഴൽ, കാട്ടുവെട്ടൽ, പുല്ലുചെത്തൽ, വിതയ്ക്കൽ, കൊയ്യൽ തുടങ്ങിയ ആവർത്തനസ്വഭാവമുള്ള കാർഷിക പ്രവൃത്തികൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ അനുവദനീയമല്ല.**

- പൊതുഭൂമിയിലും സ്വകാര്യ ഭൂമിയിലും ജലസേചന കുളങ്ങൾ/ കിണറുകൾ നിർമിക്കൽ

- പൊതുകുളങ്ങളുടെ പുനരുദ്ധാരണം

- ജലസേചന ചാലുകളുടെ നിർമ്മാണവും പുനരുദ്ധാരണവും

- വെള്ളക്കെട്ടുള്ള കൃഷിഭൂമിയിൽ നിന്നും അധികജലം ഒഴുകിപ്പോകുന്നതിനുള്ള ചാലുകൾ നിർമ്മിക്കൽ

- ഫല വൃക്ഷത്തൈകൾ നട്ടു പരിപാലിക്കൽ

- നാളികേര കൃഷി വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി ഭൂമി ഒരുക്കൽ, കുഴികൾ തയ്യാറാക്കി തൈകൾ നടീൽ, രണ്ടു വർഷക്കാലത്തേക്കുള്ള പരിചരണ പ്രവൃത്തികൾ
- മണ്ണും ജലവും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ മൺകയ്യാല, മഴക്കുഴികൾ തുടങ്ങിയ വിവിധ നീർത്തടാധിഷ്ഠിത പ്രവൃത്തികൾ
- ജൈവവേലി നിർമ്മിക്കൽ
- കാർഷിക ഉല്പന്നസംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ നിർമ്മിക്കൽ
- മൃഗസംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സഹായകരമാകുന്ന പശുത്തൊഴുത്ത്, ആട്ടിൻകൂട്, കോഴിക്കൂട്, പന്നിക്കൂട് എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം
- അസോള ടാങ്ക് നിർമ്മാണം
- തീറ്റപ്പുൽ കൃഷി
- മത്സ്യകൃഷിക്കുള്ള കുളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം
- കമ്പോസ്റ്റിങ്ങ് സംവിധാനങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം
- കാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനത്തിന് ഗ്രാമചന്തകളുടെ നിർമ്മാണം
- കാർഷിക ഉല്പന്ന സംസ്കരണത്തിലേർപ്പെടുന്ന സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്കുള്ള വർക്ക്ഷെഡ് നിർമ്മാണം

<u>വിവിധ വകുപ്പുകളുമായുള്ള സംയോജന നടപടികൾ</u>

4.1.ഫിഷറീസ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ്

നീർത്തട മാസ്റ്റർ പ്ലാനിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പൊതു ഭൂമിയിലുള്ള ഉൾനാടൻ ജലസോത്രോസ്സുകൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ പുനരുദ്ധാരണം നടത്തി മത്സ്യകൃഷി ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്.

'മത്സ്യ സമൃദ്ധി' പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായുള്ള ശുദ്ധജല മത്സ്യഹാച്ചറി, ഉപ്പുജല മത്സ്യകൃഷി വികസന പദ്ധതി, പുതിയ കുളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം തുടങ്ങിയ പ്രവൃത്തികളിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി ഘടകം ഏറ്റെടുക്കാവുന്ന മേഖലകളിൽ സംയോജിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. മത്സ്യ ബന്ധന തൊഴിലാളി കുടുംബങ്ങൾക്ക് ശൗചാലയം (അന്ത്യോദയ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ മാത്രം), ഖരദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനുള്ള സൗകര്യം എന്നിവയും മത്സ്യബന്ധന തൊഴിലാളി കോളനികളിൽ സിമന്റ്കോൺക്രീറ്റ്, ഇന്റർലോക്ക് കട്ടകളുപയോഗിച്ചുള്ള റോഡ് നിർമ്മാണം, വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികൾ എന്നിവയും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലുൾപ്പെടുത്തി ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്. മുൻവർഷങ്ങളിൽ തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ നവീകരിച്ച പൊതുകുളങ്ങളിൽ അനുയോജ്യമായ ഗ്രൂപ്പുകളെ ചുമതലപ്പെടുത്തി മത്സ്യകൃഷി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്. സംസ്ഥാനത്ത് കഴിഞ്ഞ 3 വർഷങ്ങളിലായി നിരവധി ഫാം പോണ്ടുകൾ നിർമിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇവയിൽ മത്സ്യം വളർത്താൻ താല്പര്യം ഉള്ള ഗുണഭോക്താക്കളെ കണ്ടെത്തി കുടുംബശ്രീ മിഷൻ, കില എന്നിവയുടെ സഹായത്തോടെ പരിശീലനം നല്കി മത്സ്യകൃഷി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് പ്രാപ്തരാക്കാവുന്നതാണ്. മത്സ്യക്കുഞ്ഞുങ്ങൾ, മറ്റു സാങ്കേതിക സഹായം എന്നിവ ഫിഷറീസ് വകുപ്പ്, പഞ്ചായത്ത് പദ്ധതി വിഹിതം എന്നിവയിലൂടെ കണ്ടെത്തേണ്ടതാണ്. തീരപ്രദേശമുള്ള പഞ്ചായത്തുകളിൽ മത്സ്യം ഉണക്കുന്നതിനുള്ള യാർഡുകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ ഗുണഭോക്താക്കളെ കണ്ടെത്തി പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കണം

4.2 സോയിൽ സർവ്വെ & സോയിൽ കൺസർവേഷൻ

മണ്ണ് ജല സമ്പത്തിന്റെ ഘടന, തരം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച് സാങ്കേതിക വിജ്ഞാനം നൽകുന്നതിനും വികസന പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനും സോയിൽ സർവ്വെ & സോയിൽ കൺസർവേഷൻ വകുപ്പിന്റെ സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. നീർത്തട പ്ലാനുകൾ ശാസ്ത്രീയമായി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് സഹായകരമായ ഭൂവിഭവങ്ങളുടെയും, ഭൂമിയുടെയും വിവിധ തരത്തിലുള്ള മാപ്പുകൾ മണ്ണ് സർവ്വേ വിഭാഗത്തിൽ ലഭ്യമാണ്. കൂടാതെ നീർത്തട പ്രദേശത്തെ കർഷകർക്ക് അവരുടെ മണ്ണിന്റെ ഗുണമേന്മ അറിയുന്നതിനും soil health card പദ്ധതികളും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുമായി സംയോജിപ്പിക്കാൻ കഴിയും. മണ്ണ്- സംരക്ഷണ വിഭാഗം നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന നിർത്തട വികസന പദ്ധതികളിലെ അവിദഗ്ധ തൊഴിൽ ഘടകം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിന്നും വിനിയോഗിക്കാവുന്നതും നീർത്തട പ്ലാനുകൾ ശാസ്ത്രീയമായി തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ള സാങ്കേതിക സഹായവും, പരിശീലനവും ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പിൽ നിന്നു

ലഭ്യമാക്കാവുന്നതാണ്.

4.3 ജലസേചന വകുപ്പ്

ജലസേചന വകുപ്പിന്റെ അധീനതയിലുള്ള കനാലുകളുടെ സംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ ജലസേചന വകുപ്പിന്റെ അനുമതി സാങ്കേതിക സഹായം എന്നിവയ്ക്ക് വിധേയമായി തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നവയാണ്. പദ്ധതികൾ ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ 2024-25 വാർഷിക മാസ്റ്റർ സർക്കുലർ പ്രകാരമുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ പാലിക്കേണ്ടതുമാണ്

ജലസേചന പ്രവൃത്തികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി ശാസ്ത്രീയമായ സർവ്വെ ആസൂത്രണം എന്നിവ നടത്തേണ്ടതാണ്. യഥാർത്ഥ ആവശ്യത്തിനനുസൃതമായി ജലസേചന കനാലിന്റെ സമഗ്ര പുനരുദ്ധാരണത്തിന് വേണ്ടിയാകണം എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കേണ്ടത്. ഇറിഗേഷൻ വകുപ്പുമായി സംയോജിച്ച് പ്രവൃത്തി ഏറ്റെടുക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച്17.11.2016-ലെ സ.ഉ.(സാധാ) നം.3125/2016/ത.സ്വ.ഭ.വ. ഉത്തരവിലെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ കർശനമായും പാലിക്കേണ്ടതാണ്. കൂടാതെ, എസ്റ്റിമേറ്റിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള മുഴുവൻ പ്രവൃത്തികളും നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതാണ്. Desilting-നുള്ള എസ്റ്റിമേറ്റുകൾ തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ Desilting-നുള്ള റേറ്റ് തന്നെ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്. Earth work excavation റേറ്റ് ഉപയോഗിക്കാൻ പാടില്ല. എസ്റ്റിമേറ്റ് ജലസേചന വകുപ്പിന്റെ vetting-ന് വിധേയമാക്കണം.

4.4 കൃഷിവകുപ്പ്

കൃഷി വകുപ്പ് വഴി നടപ്പിലാക്കുന്ന പദ്ധതികളുടെ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് ഭൂവികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ജലസേചനത്തിനുള്ള കിണർ എന്നിവ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. പച്ചക്കറി കൃഷിക്കു തെരഞ്ഞെടുക്കുന്ന ഭൂമിയിലെ ബണ്ട് നിർമ്മാണം, ഭൂമി തട്ടുതിരിക്കൽ എന്നീ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. തരിശ്ശായി കിടക്കുന്ന ഭൂമിയിൽ നെൽകൃഷിക്ക് ബണ്ട് നിർമ്മാണം, ചാലുകീറൽ, ജലസേചനകുളം നിർമ്മാണം, നിലവിലുള്ള പൊതു കുളങ്ങളുടെ പുനരുദ്ധാരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവ മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാം. കൂടാതെ, കൃഷിവകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കുന്ന 'കേരഗ്രാമം' പദ്ധതിയിൽ ആവശ്യമായ പ്രവർത്തനങ്ങളും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നടപ്പിലാക്കാം.

a. അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് അന്തിമമാക്കുന്നതിനു മുമ്പ് കാർഷികവകുപ്പും മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുതല ഉദ്യോഗസ്ഥരും സംയുക്തമായി ഒരു പ്രവർത്തന കലണ്ടർ തയ്യാറാക്കണം..

b. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭൂമിയിൽ കൃഷിയിറക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയുള്ള മറ്റു ആവർത്തന ചിലവുകൾ വിത്ത്, വളം, ജൈവകീടനാശിനി, വിള ഇൻഷ്വറൻസ് പഞ്ചായത്ത് പദ്ധതി വിഹിതം, കൃഷി വകുപ്പിന്റെ വിവിധ പദ്ധതികൾ, ഗുണഭോക്തൃ വിഹിതം എന്നിവയുടെ സംയോജനത്തിലൂടെ കണ്ടെത്തേണ്ടതാണ്.

c. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി പ്രകാരം ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികൾ എറ്റെടുക്കുന്ന തരിശുഭൂമിയിൽ പദ്ധതി വിഹിതമോ കൃഷി വകുപ്പിന്റെ പദ്ധതിയിൽപ്പെടുത്തിയോ കൃഷിയിറക്കുന്നതിനുള്ള മറ്റു സഹായങ്ങൾ (വിത്ത്, വളം, ജൈവകീടനാശിനികൾ, വിള ഇൻഷ്വറൻസ്, മറ്റു സബ്സിഡികൾ തുടങ്ങിയവ) എത്തിക്കുവാൻ സാധിക്കും.

d. കാർഷിക മേഖലയിലെ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയ്ക്ക് കീഴിലെ ഇടപെടലുകൾ പഞ്ചായത്തിലെ മറ്റു കാർഷിക വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് അനുപൂരകമായിരിക്കേണ്ടതും വിവിധ തരം ഫണ്ടുകളുടെ സംയോജനം പരമാവധി ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതുമാണ്.

e. കൃഷിവകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കുന്ന ജൈവഗ്രാമപദ്ധതി (കന്നുകാലി, പുൽകൃഷി, പച്ചക്കറി ഉത്പാദനം) എന്ന പദ്ധതിയിലെ സംയോജന സാധ്യതയും പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്

f. ജല ലഭ്യതക്കുറവുമൂലം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ തരിശ്ശായി കിടക്കുന്ന മുഴുവൻ ഭൂമിയിലും വെള്ളം എത്തിക്കുവാൻ തൊഴിലുറപ്പുപദ്ധതി പ്രകാരം നടപടി സ്വീകരിക്കണം. ഇതിനായി പുതിയ കനാലുകളുടെ നിർമ്മാണം, നിലവിലുള്ള കനാൽശൃംഖലയുടെ പുനരുദ്ധാരണം, കാർഷിക കുളങ്ങളുടെയും ജലസേചന കിണറുകളുടെയും നിർമ്മാണം എന്നീ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്. പാർശ്വവത്കൃത വിഭാഗങ്ങളുടെയും ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകരുടെയും ഭൂമിയിൽ ഫാം പോണ്ട്, ജലസേചന കിണർ എന്നിവ നിർമ്മിച്ചും വെള്ളം എത്തിക്കുവാൻ സാധിക്കും.

g. സമൂഹത്തിലെ പാർശ്വവല്കൃത വിഭാഗങ്ങളുടെ ഭൂമിയിൽ നാളീകേര കൃഷി വികസനത്തിനായി അത്യുല്പാദനശേഷിയുള്ള തെങ്ങിൻതൈകൾ, വളം തുടങ്ങിയവ പഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതിവിഹിതമോ മറ്റ് കാർഷിക പദ്ധതികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയോ വാങ്ങുകയും തൈകൾ നടുന്നതു തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലൂടെ നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്യാവുന്നതാണ്. തെങ്ങിൻ തൈകൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നതിന് നാള്ികേര നഴ്സറികളും തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ സജ്ജമാക്കേണ്ടതാണ്.

h. സമൂഹത്തിലെ പാർശ്വവല്കൃത വിഭാഗങ്ങളുടെയും ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകരുടെയും ഭൂമിയിൽ മറ്റു ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ നടുന്ന പ്രവർത്തനവും ഏറ്റെടുക്കാൻ സാധിക്കും.

i. കാർഷിക ഉല്പാദനം വളരെക്കൂടുതൽ ഉള്ള ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ ഉല്പ്പന്നങ്ങൾ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി കാർഷിക ഉൽപ്പന്ന സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിക്കാൻ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കാവുന്നതാണ്.

j. ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ വട്ടവട പോലുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ ശീതകാല പച്ചക്കറികളുടെ സംഭരണത്തിനായി കേന്ദ്രങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാവുന്നതും ആവശ്യമായ ശീതീകരണ സംവിധാനങ്ങൾ പഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതി വിഹിതം, കൃഷിവകുപ്പ് പദ്ധതികൾ എന്നിവയിലൂടെ ഒരുക്കാവുന്നതാണ്.

k. കാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളിൽ നിന്നും മൂല്യവർദ്ധിത ഉത്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്ക് വർക്ക്ഷെഡുകൾ നിർമ്മിക്കാൻ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയെ പ്രയോജനപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. പഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതി വിഹിതം കുടുംബശ്രീ എന്നിവയുടെ സംയോജനത്തിലൂടെ ഈ പ്രവർത്തനം കൂടുതൽ ഫലപ്രദമാക്കാൻ സാധിക്കും

l. കാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനത്തിന് ഗ്രാമചന്തകളുടെ നിർമ്മാണം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്.

4.5.ഹോർട്ടികൾച്ചർ മിഷൻ പദ്ധതികൾ

കംപോസ്റ്റ് തയ്യാറാക്കൽ, വളം നിർമ്മാണം, പൊതുഭൂമിയിൽ നട്ടന്ന ചുരുങ്ങിയത് 15 വർഷം വരെ നിലനിൽക്കുന്ന ഫലവൃക്ഷങ്ങൾക്ക് പരിപാലനം എന്നിവ ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ്

പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്.

4.6. ക്ഷീരവികസന വകുപ്പ്

ക്ഷീരവികസന വകുപ്പുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തീറ്റപ്പുൽകൃഷി, ബയോഗ്യാസ്/ ജൈവവളം, അസോളടാങ്ക് കാലിത്തൊഴുത്ത് എന്നിവ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്.

4.7. മൃഗസംരക്ഷണവകുപ്പ്

ആട്ടുവളർത്തൽ, പന്നി വളർത്തൽ എന്നിവ മൃഗസംരക്ഷണ വകുപ്പിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്. കൂടാതെ കോഴി വളർത്തൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി 'കെപ്കോ' എന്ന സ്ഥാപനം സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിൽ ഉണ്ട്. ആട്/പന്നി/കോഴി എന്നിവയെ വളർത്തുന്നതിനുള്ള കൂട് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലുൾപ്പെടുത്തി നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യത ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

a. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ മൃഗസംരക്ഷണത്തിലൂടെ ഉപജീവനം കഴിക്കുന്നവരും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി മാനദണ്ഡപ്രകാരം അർഹരായവരുമായ മുഴുവൻ കുടുംബങ്ങൾക്കും ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിലുള്ള തൊഴുത്തുകൾ, ആട്ടിൻകൂടുകൾ, കോഴിക്കൂടുകൾ എന്നിവ നിർമ്മിച്ചു നല്കുന്നതിന് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്.

b. ഇത്തരം ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ടയിനം പശു, ആട്, കോഴിക്കുഞ്ഞ് എന്നിവയെ പഞ്ചായത്ത് പദ്ധതി വിഹിതം, മൃഗസംരക്ഷണവകുപ്പ്, ക്ഷീരവികസനവകുപ്പ്, ബാങ്കുവായ്പ ഗുണഭോക്തൃ വിഹിതം എന്നിവയുടെ സംയോജനത്തിലൂടെ കണ്ടെത്തേണ്ടതാണ്.

c. അർഹരായ മുഴുവൻ ക്ഷീര കർഷകർക്കും അസോളാടാങ്ക്, കംപോസ്റ്റിംഗ് സംവിധാനം, ദീനബന്ധു മോഡൽ ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ് എന്നിവ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽപ്പെടുത്തി നല്കേണ്ടതും ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് ഇവയുടെ പ്രവർത്തനം സംബന്ധിച്ച് പരിശീലനം നൽകേണ്ടതുമാണ്.

d. പഞ്ചായത്തിൽ തീറ്റപ്പുല്‍ കൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമായ സ്ഥലങ്ങൾ കണ്ടെത്തി

ദീർഘകാലം നിലനില്ക്കുന്ന പുല്ലിനങ്ങൾ കൃഷിചെയ്യേണ്ടതാണ്.

e. മൃഗസംരക്ഷണവകുപ്പ്, ക്ഷീരവികസനവകുപ്പ് എന്നിവയിലെ സാങ്കേതിക വിഭാഗം ജീവനക്കാരുടെ സഹകരണം ഈ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

4.8. വനം, വന്യജീവി വകുപ്പ്

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലെ പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനം, പരിസ്ഥിതി പുനസ്ഥാപനം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വനംവകുപ്പുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്. ഇതിലേക്ക് ആവശ്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു സർക്കാർ ഉത്തരവ് (എം.എസ്) നമ്പർ.208/2017/തസ്വഭവ പ്രകാരം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. പ്രസ്തുത ഉത്തരവ് പ്രകാരം വനത്തിലുള്ളിലെ ജലസംരക്ഷണം നീർത്തടാധിഷ്ഠിത പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ജലസംഭരണികൾ, വനവത്കരണം, നഴ്സറികൾ ആരംഭിക്കൽ, ഭൂവികസനം എന്നിവയും ആദിവാസി ഭൂമിയിൽ ഭൂവികസനം, ജലസംരക്ഷണം, ഭൂമിയുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കൽ, ശൗചാലയം നിർമ്മാണം, തുടങ്ങിയവയും വനഭൂമിയിലെ പാതകളുടെ നിർമ്മാണവും വനത്തിലുള്ളിലെ കോളനികളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യവികസനവും സാധ്യമാകുന്നതാണ്. കൂടാതെ പുനർവനവൽകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, വനത്തിനുള്ളിലെ കുളങ്ങളുടെയും മറ്റു ജലസ്രോതസ്സുകളുടെയും പുനരുദ്ധാരണം, പുതിയ കുളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം, നീർച്ചാലുകളിലെ തടയണകളുടെ നിർമ്മാണം, വനത്തിനുള്ളിൽ വന്യമൃഗങ്ങൾക്ക് ഭക്ഷണത്തിന് ഉതകുന്ന ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കൽ എന്നിവയും ഏറ്റെടുക്കാൻ സാധിക്കും. വനമേഖലയ്ക്കടുത്തുള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ 1st order/2nd order നീർച്ചാലുകളുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനങ്ങൾ വനത്തിനുള്ളിലാണ്. അവിടെ ഒഴുക്ക് നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ വനം വകുപ്പുമായി ആലോചിച്ചു ഒരു സംയോജനപദ്ധതി ആയി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്.

ഇതിനു പുറമേ ചുവടെപ്പറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളും വനം വകുപ്പുമായി ചേർന്ന് ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്.

- ഹരിത കേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി സോഷ്യൽ ഫോറസ്ട്രി വിഭാഗം വൃക്ഷത്തൈകൾ ഉല്പാദിപ്പിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. ഈ പ്രവർത്തനത്തിൽ തൊഴിലുറപ്പു പദ്ധതിയുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പുവരുത്താൻ സാധിക്കേണ്ടതാണ്. വനം വകുപ്പിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള നഴ്സറികളിൽ

തൊഴിലുറപ്പ് തൊഴിലാളികളെ നിയോഗിച്ച് തൈകൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കണം. കൂടാതെ വികേന്ദ്രീകൃത രീതിയിൽ സമീപ പഞ്ചായത്തുകളിലെ പൊതുഭൂമിയിൽ വനം വകുപ്പിന്റെ സഹായത്തോടെ തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൻ കീഴിൽ നഴ്സറികൾ സ്ഥാപിച്ചും തൈകൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. ആവശ്യമായ വിത്തും മറ്റു സാധന സാമഗ്രികളും സാങ്കേതിക സഹായവും വനംവകുപ്പ് ലഭ്യമാക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ പഞ്ചായത്തിന്റെ ഫണ്ട്/തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി തുകയോ ഉപയോഗിച്ചു വാങ്ങാവുന്നതാണ്. ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന തൈകൾ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമം അനുശാസിക്കുന്ന പ്രകാരം പൊതുഭൂമിയിലും പാർശ്വവല്കൃത കുടുംബങ്ങളുടെ സ്വകാര്യ ഭൂമിയിലും നട്ടു പരിപാലിക്കേണ്ടതാണ്.

- വിദ്യാവനം - ഈ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി സർക്കാർ സ്കൂളുകളിലും പൊതുഭൂമി ലഭ്യമായ മറ്റു സ്ഥലങ്ങളിലും പച്ചത്തുരുത്ത് മാതൃകയിൽ ചെറു വനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാൻ വനം വകുപ്പും തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയും സംയുക്തമായി നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്

- കാവുകളുടെ സംരക്ഷണം - പൊതുഭൂമിയിൽ നിലവിലുള്ള കാവുകളിൽ വനം വകുപ്പും തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയും സംയുക്തമായി വൃക്ഷവല്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആവശ്യാധിഷ്ഠിതമായി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്.

- കണ്ടൽക്കാടുകളുടെ സംരക്ഷണത്തിനായി ചുവടെപറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തേണ്ടതാണ്:

    a. അനുയോജ്യമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ കണ്ടൽക്കാടുകൾ തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ നട്ടു പരിപാലിക്കേണ്ടതും അതിനാവശ്യമായ തൈകൾ, സാങ്കേതിക പിന്തുണ എന്നിവ വനം വകുപ്പ് വഴി ലഭ്യമാക്കാവുന്നതുമാണ്.

    b. കണ്ടൽക്കാടുകൾ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെ സംബന്ധിച്ച് ആവശ്യമായ ബോധവല്ക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വനം വകുപ്പിന്റെ സഹായത്തോടെ നടത്തേണ്ടതാണ്.

    c. കണ്ടൽക്കാടുകളിൽ മാലിന്യങ്ങൾ നിക്ഷേപിക്കുന്ന പ്രവണത ഒഴിവാക്കുന്നതിനാവശ്യമായ നടപടികൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ

സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

- വനവിഭവങ്ങളുടെ സംഭരണവും വിതരണവും - വനവിഭവങ്ങളുടെ സംഭരണം, മൂല്യവർദ്ധനവ്, വിപണനം എന്നിവയ്ക്കാവശ്യമായ വർക്ക്ഷെഡുകൾ, ഗ്രാമീണ വിപണന കേന്ദ്രം എന്നിവ ആവശ്യമായി വരുന്നുവെങ്കിൽ ആയത് തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിച്ചു നല്കാവുന്നതാണ്. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ കുടുംബശ്രീ മിഷന്റെ സഹകരണവും ആവശ്യമെങ്കിൽ തേടാവുന്നതാണ്.

- തീരവനം പദ്ധതി - കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനവും മറ്റുകാരണങ്ങളാലും കടൽക്ഷോഭം രൂക്ഷമാകുന്നതും വൻതോതിൽ തീരശോഷണം സംഭവിക്കുന്നതും ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. തീരദേശ ജനതയുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ തീരപ്രദേശത്തിന് അനുയോജ്യമായ സസ്യങ്ങൾ വച്ചുപിടിപ്പിക്കുന്നത് തീരസംരക്ഷണത്തിന് സഹായകമാകും. കടൽത്തീരങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽപ്പെടുത്തി തീരവനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന പ്രവർത്തനം ഊർജ്ജിതമായി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്. ഇതിനാവശ്യമായ വൃക്ഷത്തൈകൾ, പരിശീലനം, സാങ്കേതിക സഹായം എന്നിവ വനം വകുപ്പ് വഴി ലഭ്യമാക്കാവുന്നതാണ്

4.9. വനിതാ-ശിശു വികസന വകുപ്പ്

അംഗൻവാടി

അംഗനവാടി നിർമാണം : മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയും, വനിതാ വികസന ശിശുക്ഷേമ വകുപ്പും, തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളും കൈകോർത്താണ് അംഗനവാടി നിർമ്മാണം നടപ്പിലാക്കി വരുന്നത്. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിന്നും 8 ലക്ഷം രൂപയും, വനിതാവികസന ശിശുക്ഷേമ വകുപ്പിൽ നിന്നും 2 ലക്ഷം രൂപയും, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ എസ്റ്റിമേറ്റിന് അനുസൃതമായി അവരുടെ വിഹിതവും ഉൾപ്പെടുത്തിയാണ് നിർമ്മാണം നടത്തുന്നത്. അംഗനവാടികളുടെ നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്. പോഷകാഹാരക്കുറവ് പരിഹരിക്കുന്നതിന് അംഗൻവാടികൾ കേന്ദ്രീകരിച്ച് പോഷകത്തോട്ടങ്ങൾ

(ന്യൂട്രിഗാർഡൻ) സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ സാധ്യതകൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

4.10. പട്ടികവർഗ്ഗ വികസന വകുപ്പ്

a. പട്ടികവർഗ്ഗക്കാർക്ക് സർക്കാർ പദ്ധതികളിൽപ്പെടുത്തി ഭവന നിർമ്മാണം നടത്തുമ്പോൾ അതിനാവശ്യമായ വേതനഘടകവും, പട്ടികവർഗ്ഗ കുട്ടികൾക്കുള്ള ഹോസ്റ്റലുകളിൽ കളിസ്ഥലങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്

b. പട്ടിക വർഗ്ഗമേഖലയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ 2 0 0 ദിവസത്തെ തൊഴിൽ ഉറപ്പാക്കിയിട്ടുള്ള സാഹചര്യത്തിൽ അതുകൂടി പ്രയോജനപ്പെടുത്തി ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണത്തിനുള്ള ഉപപദ്ധതി പഞ്ചായത്തുകൾ തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്.

c. പട്ടികവർഗ്ഗ കുടുംബങ്ങളെ ദാരിദ്ര്യത്തിൽ നിന്നും കരകയറ്റുന്നതിന് ഓരോ പട്ടികവർഗ്ഗ കുടുംബത്തിനും ഓരോ മൈക്രോപ്ലാൻ തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്. ഇതിൽ 2 0 0 ദിവസം ജോലി ചെയ്താൽ ലഭിക്കുന്ന കൂലിക്കു പുറമെ ഓരോ പട്ടിക വർഗ്ഗ ഭൂമിയിലും ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനും, കൂടാതെ ഫലവൃക്ഷത്തോട്ടങ്ങൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും പദ്ധതി രൂപീകരിക്കേണ്ടതാണ്. ഇതിനുപുറമെ വ്യക്തിഗത ആസ്തികളായ കാലിത്തൊഴുത്ത്, ആട്ടിൻകൂട്, കോഴിക്കൂട് തുടങ്ങിയവയും, കിണർ, കുളം മുതലായ ആസ്തികളും നിർമ്മിച്ചു നല്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

d. എല്ലാ പട്ടികവർഗ്ഗ സങ്കേതങ്ങളിലും മാലിന്യ നിർമാർജ്ജന സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കേണ്ടതാണ്.

e. ഗതാഗത സൗകര്യമില്ലാത്ത പട്ടികവർഗ്ഗ സങ്കേതങ്ങളിലേക്ക് റോഡുകളും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

f. ഇതിനോടൊപ്പം പഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതി വിഹിതവും പട്ടികവർഗ്ഗ വികസന വകുപ്പിന്റെ

ഫണ്ടും സംയോജിപ്പിച്ച് പട്ടികവർഗ്ഗ കുടുംബങ്ങളുടെ സമഗ്ര വികസനത്തിനുതകുന്ന പദ്ധതി പഞ്ചായത്തുകൾ തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്.

4.11. ടൂറിസം :

സംസ്ഥാനത്തെ ടൂറിസം വികസനത്തിന്റെ ഭാഗമായി തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളിലും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പച്ചപ്പ്, പരമ്പരാഗത തനിമ എന്നിവ വിളിച്ചോതുന്ന തരത്തിൽ പ്രവൃത്തികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്ത് നടപ്പിലാക്കണം. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി താഴെപ്പറയുന്ന പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്. ഇതിനായി പച്ചത്തുരുത്തുകൾ കേന്ദ്രീകരിച്ച് വിവിധ പദ്ധതികൾ സംയോജിപ്പിച്ച് പാർക്കുകൾ, കണ്ടൽ ദ്വീപുകൾ, മുളങ്കാടുകൾ തുടങ്ങിയവയും പാതയോരത്ത് ഇരുവശങ്ങളിലും കണിക്കൊന്ന, പൂവാക തുടങ്ങിയ മരങ്ങൾ നിരനിരയായി നട്ടുപിടിപ്പിച്ച് ആകർഷകമാക്കൽ തുടങ്ങിയ പ്രവൃത്തികളും ഏറ്റെടുക്കാവുന്നതാണ്

ഫാം ടൂറിസം- മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു തൊഴിൽകാർഡ് ഉടമക്ക് 4-6 ലക്ഷം (ജനറൽ- 4 ലക്ഷം, SC- 5 ലക്ഷം, ST- 6 ലക്ഷം) രൂപയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്ത് നടപ്പിലാക്കാം. കൃഷി,അനുബന്ധ മേഖലകൾ എന്നിവയുമായി സഹകരിച്ച് തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം അനുവദനീയമായ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുത്തുകൊണ്ട് സംയോജിത കാർഷിക സമ്പ്രദായ സമീപനമുള്ള മാതൃകാ പ്രദർശന ഫാമുകൾ വികസിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

4.12. കുടുംബശ്രീ:

സംസ്ഥാനത്ത് ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണം ലക്ഷ്യം വച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്ഥാപനമാണ് കുടുംബശ്രീ മിഷൻ. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ പ്രവൃത്തി എടുക്കുന്ന ബഹുഭൂരിപക്ഷം തൊഴിലാളികളും കുടുംബശ്രീയിൽ അംഗങ്ങളാണ്. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി പ്രവൃത്തികളിൽ എൻ.ആർ.എൽ.എം മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കുന്ന ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് വർക്ക്ഷെഡുകൾ നിർമ്മിച്ച് നൽകാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. അതുപോലെ ഗ്രാമീണ വിപണന കേന്ദ്രം സ്ഥാപിക്കുന്നതിലേയ്ക്കായി ഗ്രാമചന്തകൾ (റൂറൽ ഹാറ്റുകൾ) തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. ഇപ്രകാരം നിർമ്മിക്കുന്ന ഗ്രാമചന്തകൾക്കുള്ള സ്ഥലം കണ്ടെത്തുന്നതിനും, വിപണന സ്റ്റാളുകൾ ഒരുക്കുന്നതിനും കുടുംബശ്രീ സംഘടനാ സംവിധാനത്തിന് വലിയ പങ്ക് വഹിക്കാൻ സാധിക്കും. മേൽ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി ചുവടെപ്പറയുന്ന നടപടികൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ

സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

i. ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും ഉപജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുള്ള സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ വിവരങ്ങൾ കുടുംബശ്രീയിൽ നിന്നും ശേഖരിച്ച് വർക്ക്ഷെഡുകൾ നിർമ്മിച്ച് നല്കാൻ നടപടി സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്. ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് ആവശ്യമായ പ്രവർത്തന മൂലധനം റിവോൾവിംഗ് ഫണ്ടായി പഞ്ചായത്തിന്റെയോ കുടുംബശ്രീയുടെയോ ഫണ്ടിൽ നിന്നും ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്.

ii. സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്ന ഉല്പന്നങ്ങൾ വിറ്റഴിക്കുന്നതിന് വിപണന ശുചിത്വ സൗകര്യങ്ങളോടു കൂടിയ ഗ്രാമചന്തകളുടെ (റൂറൽ ഹാറ്റ്) നിർമ്മാണം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതും അവയുടെ ദൈനംദിന പ്രവർത്തന മേൽനോട്ടം ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെയും കുടുംബശ്രീ CDS-ന്റെയും നേതൃത്വത്തിൽ നടത്തേണ്ടതുമാണ്.

ഗ്രൂപ്പുകൾക്കുള്ള വർക്ക്ഷെഡുകൾ നിർമ്മിക്കുമ്പോൾ ചുവടെപ്പറയുന്ന നടപടിക്രമം പാലിക്കേണ്ടതാണ്.

എൻ.ആർ.എൽ.എം മാനദണ്ഡ പ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കുന്ന ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് വർക്ക്ഷെഡ് നിർമ്മിച്ച് നൽകുവാൻ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ കഴിയുന്നതാണ്. വർക്ക് ഷെഡുകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനായി പൊതുഭൂമി നിർബന്ധം ഇല്ല. ഗ്രൂപ്പിലെ അംഗത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഭൂമിയിൽ വർക്ക് ഷെഡുകൾ നിർമ്മിച്ച് നൽകണം. ഗ്രൂപ്പിലെ ഏതെങ്കിലും അംഗത്തിന്റെ/ അംഗത്തിന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഭൂമിയിൽ 8 വർഷത്തേയ്ക്ക് ഗ്രൂപ്പിന്റെ ആവശ്യത്തിനായി വിട്ടു നൽകാമെന്ന ഉടമ്പടിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ വർക്ക്ഷെഡ് നിർമ്മിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. ഇതിലേയ്ക്കായി ഭൂമിയുടെ ഉടമ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ സമ്മതപത്രം നൽകേണ്ടതുണ്ട്. ഗ്രൂപ്പ് അംഗങ്ങളുമായി കരാറിൽ ഏർപ്പെടേണ്ടതുമാണ്. ഓരോ ഗ്രൂപ്പുകളുടെയും ആക്ടിവിറ്റിക്ക് അനുസൃതമായി അവർക്കു ആവശ്യമായ ഷെഡുകൾ നിർമ്മിക്കാം ഇതിനുള്ള ഫണ്ട് തികച്ചും സൗജന്യമായി തൊഴിലുറപ്പിൽ നിന്നും വിനിയോഗിക്കുവാനും സാധിക്കും. കൂടുതൽ വർക്ക്ഷെഡുകൾ ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ നിർമ്മിക്കുക വഴി ഭക്ഷ്യസംസ്കരണം, മൂല്യവർദ്ധിത ഉത്പന്നങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം തുടങ്ങിയ

ഉത്പാദനപരമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ഊർജ്ജം നൽകുവാൻ സാധിക്കും. കുടുംബശ്രീ സി.ഡി.എസ് അനുയോജ്യമായ ഗ്രൂപ്പുകളെ കണ്ടെത്തി ആവശ്യമായ ബോധവത്കരണം നടത്തി അവയെ സജ്ജമാക്കുന്ന പക്ഷം കൂടുതലായി വർക്ക്ഷെഡുകൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നിർമ്മിക്കാൻ സാധിക്കുന്നതാണ്. ഇതിനുള്ള പ്രവർത്തനം ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നടപ്പിലാക്കേണ്ടതാണ്.

4.13. നവകേരളം:

നവകേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ഏറ്റെടുക്കുന്ന മണ്ണ്-ജലസംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ, നീരുറവ് പദ്ധതി പ്രവൃത്തികൾ, ജലസേചന പ്രവൃത്തികൾ, വനവത്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ശുചിത്വമേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവയെ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്. നവകേരളം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി തയ്യാറാക്കുന്ന മേൽ പദ്ധതികളെ പരമാവധി തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് മാത്രം നടപ്പിലാക്കാൻ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

4.14 ശുചിത്വമിഷൻ/ ശുചിത്വകേരളം:

പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ സാധിക്കും. ഇതിലേയ്ക്കായി ശുചിത്വമിഷന്റെ സഹകരണം ഗ്രാപഞ്ചായത്തുകൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. ശുചിത്വ കേരളത്തിന്റെ ഭാഗമായി ചുവടെപ്പറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നു.

i. തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതി മാനദണ്ഡപ്രകാരം അർഹരായ മുഴുവൻ കുടുംബങ്ങളിലും കമ്പോസ്റ്റ്പിറ്റും സോക്പിറ്റും സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് എല്ലാ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളും ക്യാംപയിൻ സംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

ii. ഇതിനായി ശുചിത്വമിഷന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ വ്യാപകമായ IEC പ്രവർത്തനങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

iii. ഹരിതകർമ്മ സേനക്ക് ആവശ്യമായ മിനി എംസിഎഫ് എല്ലാവാർഡുകളിലും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും അവയുടെ ശരിയായ പരിപാലനം ഉറപ്പവരുത്തുന്നതിനും

പഞ്ചായത്തുകൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

iv. പൊതുസ്ഥലങ്ങൾ പ്രത്യേകിച്ചും പൊതുമാർക്കറ്റുകളിൽ തുമ്പൂർമൂഴി കംബോസ്റ്റിംഗ് സംവിധാനവും സോക്പിറ്റ്/സോക്കേജ് ചാനലുകളും നിർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്.

v. സർക്കാർ സ്കൂളുകളിൽ ആവശ്യമായത്ര ശുചിമുറികൾ നിർമിക്കാൻ തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയെ പ്രയോജനപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

vi. പട്ടികജാതി കോളനികളിൽ വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനും ശുചിത്വ പരിപാലനം ഉറപ്പവരുത്തുന്നതിനും സോക്പിറ്റുകൾ, ഓവുചാലുകൾ, തുമ്പൂർമൂഴി കമ്പോസ്റ്റുകൾ തുടങ്ങിയവ തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് മറ്റു ഫണ്ടുകളുടെ സംയോജനം കൂടി ഉറപ്പാക്കി സമഗ്ര ശുചിത്വ പദ്ധതികൾക്ക് രൂപം നൽകേണ്ടതാണ്.

vii. മാലിന്യ നിർമാർജ്ജനത്തിനായി തൊഴിലുറപ്പ്പദ്ധതി, ശുചിത്വമിഷൻ, ഹരിതകർമസേന, കുടുംബശ്രീ സംഘടനാസംവിധാനം എന്നിവയെ ഏകോപിപ്പിച്ചുള്ള പ്രവർത്തനം പഞ്ചായത്തുകൾ നടത്തേണ്ടതാണ്.

PMAY (G) ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് വ്യക്തിഗത ശൗചാലയം (IHHL) നിർമിക്കുന്നതിനുള്ള ആനുകൂല്യം തൊഴിലുറപ്പ പദ്ധതിയിൽ നിന്നും ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്. കൂടാതെ അന്ത്യോദയ ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളിൽ SBM സർവേയിൽ കണ്ടെത്തുന്ന അർഹരായ ഗുണഭോക്താക്കൾക്കും ടി ആനുകൂല്യം നൽകാവുന്നതാണ്.

ODF Plus - ശുചിത്വ മിഷന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന ODF plus പരിപാടിക്ക് തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ സംയോജന സാധ്യത പരമാവധി പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. എല്ലാ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളെയും ODF plus ആക്കുന്ന പ്രവർത്തനത്തിൽ സജീവ പങ്കാളിത്തം ഉണ്ടാകേണ്ടതാണ്.

ഒറ്റക്കുഴി കക്കൂസ്സുകൾ ഇരട്ടക്കുഴി ആക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ തൊഴിലുറപ്പപദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനു കേന്ദ്രസർക്കാർ അനുമതി നല്കിയിട്ടുണ്ട്. തൊഴിലുറപ്പ നിയമത്തിലെ

വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അനുസൃതമായി അർഹരായ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് തൊഴിലുറപ്പുപദ്ധതിയുടെ സാദ്ധ്യതകൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തി ഈ പ്രവർത്തനം ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്.

4.15. വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പ്

സർക്കാർ സ്കൂളുകളിൽ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം:

സർക്കാർ സ്കൂളുകൾക്ക് ചുറ്റുമതിൽ, പാചകപ്പുര, ശുചിമുറികൾ കിണർ റീച്ചാർജ്ജിങ്ങ്, കളിസ്ഥലം (ഒരു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽ ഒന്നുമാത്രം) , ഫലവൃക്ഷവല്ക്കരണം എന്നീ പ്രവൃത്തികൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ സാധിക്കും. ഇതിനോടൊപ്പം പഞ്ചായത്തുകളുടെ പദ്ധതി വിഹിതം, വകുപ്പുതല പദ്ധതികൾ എന്നിവ കൂടി പ്രയോജനപ്പെടുത്തിയാൽ എല്ലാ സർക്കാർ സ്കൂളുകളിലും മെച്ചപ്പെട്ട അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം ഉറപ്പുവരുത്താൻ സാധിക്കും.

ഏകദേശം 4000 കോടി രൂപ ഒരു വർഷം ത്രിതല പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് പ്ലാൻ ഫണ്ടായി സംസ്ഥാന സർക്കാർ നൽകുന്നുണ്ട്. ഇതിൽ 50% തുകയും നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. ആകയാൽ തദ്ദേശ ഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ അനുവദനീയമായ പ്രവൃത്തികളിലെ തൊഴിൽഘടകം മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്. ത്രിതല പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് പദ്ധതി രൂപീകരണ വേളയിൽ തന്നെ സംയോജനം ഫലപ്രദമാക്കാനുതകുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്. തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഏറ്റെടുത്തു നടത്തുന്ന വിവിധ പദ്ധതികളുടെയും നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികളുടെയും അവിദഗ്ദ്ധ കായിക തൊഴിൽ ഘടകം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമോയെന്നു പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. ഇതിലേക്ക് പഞ്ചായത്ത് ഒരു സമഗ്ര വികസന പരിപ്രേക്ഷ്യം രൂപീകരിക്കേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം തയ്യാറാക്കുന്ന സമഗ്ര വികസന പദ്ധതിയുടെ (Grama Panchayat Development Plan [GPDP]) ഒരു അനിവാര്യ ഘടകമായി വേണം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ വാർഷിക കർമ്മപദ്ധതി രൂപപ്പെടുത്തേണ്ടത്. പഞ്ചായത്തിന്റെ വികസന ഫണ്ട്, പഞ്ചായത്തിലേക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ട വികസന വകുപ്പുകളുടെ ഫണ്ട് സ്വന്തമായി സ്വരൂപിക്കുന്ന വിഭവം, കേന്ദ്രാവിഷ്കൃതപദ്ധതി വിഹിതം എന്നിവ കൂട്ടിച്ചേർത്ത് വികസന പ്രോജക്റ്റുകളിലൂടെ രൂപീകരിക്കുന്ന സമഗ്ര പദ്ധതിയാകണം പഞ്ചായത്തിന്റെ വികസന പദ്ധതി.

4.16. PMAY/ലൈഫ് പദ്ധതി:-

കേന്ദ്രസർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ച നടപ്പിലാക്കുന്ന PMAY പദ്ധതിയുടെയും സംസ്ഥാന സർക്കാർ ലൈഫ് മിഷന്റെയും ഭാഗമായി പാർശ്വവത്കൃത കുടുംബങ്ങൾക്കായി നിർമ്മിക്കുന്ന ഭവനങ്ങൾക്ക് 90 ദിവസത്തെ അവിദഗ്ധ കായിക തൊഴിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ നൽകാവുന്നതാണ്

4.17. പ്രധാനമന്ത്രി കൃഷി സിഞ്ചായി യോജന (PMKSY)

കേന്ദ്രാവിഷ്കൃതപദ്ധതിയായി നടപ്പിലാക്കി വന്നിരുന്ന സംയോജിത നീർത്തട പരിപാലന പരിപാടി (IWMP) ഇപ്പോൾ പ്രധാനമന്ത്രി കൃഷി സിഞ്ചായിയോജന (PMKSY) പദ്ധതിയുടെ നീർത്തട ഘടകമെന്ന നിലയിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നു. പ്രധാനമന്ത്രി കൃഷി സിഞ്ചായി യോജനയുടെ ഘടകങ്ങൾ ചുവടെപ്പറയുന്നവയാണ്.

1. ആക്സിലറേറ്റഡ് ഇറിഗേഷൻ ബനിഫിറ്റ് പ്രോഗ്രാം (AIBP) - ഡാമുകളുടെയും കനാലുകളുടെയും നിർമ്മാണം
2. 'ഹർ ഖേത് കോ പാനി'- എല്ലാ കൃഷിയിടങ്ങളിലേക്കും ജലസേചനം എത്തിക്കൽ
3. മോർ ക്രോപ്പ് പെർ ഡ്രോപ്പ്- ജലത്തിന്റെ ഉപയോഗക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിച്ച് കൂടുതൽ ഉല്പാദന വർദ്ധനവ് സാധ്യമാക്കുക
4. നീരുറവ് പദ്ധതി വികസനം

പ്രധാനമന്ത്രി കൃഷി സിഞ്ചായി യോജനയുടെ ഭാഗമായി എല്ലാ ജില്ലകളിലും ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാൻ (DIP) തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഓരോ പ്രദേശത്തും ഏറ്റെടുത്ത നടപ്പിലാക്കേണ്ടുന്ന മണ്ണ്-ജല സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്

നിലവിൽ സംസ്ഥാനത്ത് വിവിധ നീർത്തട പ്രോജക്ടുകൾ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. വിശദമായ പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ട് (DPR) ന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് ഇവയുടെ നിർവ്വഹണം നടത്തുന്നത്. സംസ്ഥാനത്തെ നീർത്തട പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുമായി

സംയോജിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നത് ഏറെ പ്രയോജനകരമായിരിക്കും. തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ 2025-26 ലെ വാർഷിക കർമ്മപദ്ധതി തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ഇതിനായി ചുവടെപ്പറയുന്ന നടപടികൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണ്.

1. നിലവിൽ, PMKSY (Watershed) പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ DPR-ൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള അവിദഗ്ധ തൊഴിൽ ആവശ്യമുള്ള എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സിൽ ഉൾപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

2. PMKSY (Watershed) പദ്ധതി നിലവിൽ ഇല്ലാത്ത പ്രദേശങ്ങളിൽ ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാനിന്റെ ഭാഗമായി നിരവധി മണ്ണ്-ജല സംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട് ഇപ്രകാരം ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള മണ്ണ്-ജല സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ 2025-26 ലെ ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നടപ്പിലാക്കാവുന്നതാണ്.

ഓരോ ജില്ലയിലേയും അംഗീകൃത ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളുടെ ലിസ്റ്റ് അതത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് അയച്ചുകൊടുത്ത് ഗ്രാമസഭകളിൽ ചർച്ചയ്ക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ടതാണ്. കൂടാതെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റിലെ NRM പ്രവൃത്തികളും ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാനും തമ്മിലുള്ള സംയോജനം ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർമാർ ഉറപ്പു വരുത്തേണ്ടതാണ്.

4.18. മുകളിൽ പരാമർശിച്ച വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ സംയോജനത്തിന് പുറമേ ചുവടെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന വിവിധ പരിപാടികളുടെ ഉദ്ഗ്രഥന സാധ്യതകളും പഞ്ചായത്തുകൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്.

1. രാഷ്ട്രീയ കൃഷിവികാസ് യോജന (RKVY)
2. കമാന്റ് ഏര്യാ ഡവലപ്പമെന്റ് ആന്റ് വാട്ടർ മാനേജ്മെന്റ് (CAD and WM)
3. നാഷണൽ ഹോർട്ടികൾച്ചർ മിഷൻ (NHM)
4. നാളീകേര വികസന ബോർഡ്

5. നാഷണൽ റൂറൽ ഡ്രിങ്കിംഗ് വാട്ടർ പ്രോഗ്രാം (NRDWP)

6. ജലനിധി (KPWSA)

7. ദേശീയ ഗ്രാമീണ ഉപജീവന ദൗത്യം (NRLM)

4.19. കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനംമൂലം ഉണ്ടാവുന്ന ആഘാതങ്ങൾ ഏറ്റവും കൂടുതൽ ബാധിക്കുന്നത് ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ ജീവിക്കുന്ന പാവപ്പെട്ടവരെയാണ്. പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളെ കൂടുതൽ അശ്രയിക്കുകയും പരിമിതമായ ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങളുള്ള ഇവർക്ക് കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനം മൂലം ഉണ്ടാവുന്ന നാശനഷ്ടങ്ങൾ വലുതാണ്.

കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനം ഒരു യാഥാർത്ഥ്യമാണെന്ന് ഉൾക്കൊണ്ട് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലൂടെ നടപ്പിലാക്കുന്ന വിവിധ കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന പ്രതിരോധ മാർഗ്ഗങ്ങൾ കൂടുതൽ ഊർജ്ജിതമായി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് തീരുമാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചിലവഴിക്കുന്ന തുകയിലും എണ്ണത്തിലും സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിൽ കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റവും കൂടുതൽ നടപ്പിലാക്കുന്നത് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിലൂടെയാണ്.

പദ്ധതിയിലൂടെ നടപ്പിലാക്കുന്ന വിവിധ പ്രവർത്തനങ്ങളായ മണ്ണ്ജലസംരക്ഷണം, ജലസംഭരണം, വനവത്കരണം, വരൾച്ചാ പ്രതിരോധ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, വെള്ളപ്പൊക്ക സംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടങ്ങിയവ ആ പ്രദേശത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതിയെയും ആവാസ വ്യവസ്ഥയെയും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്. ആരോഗ്യമുള്ള ഒരു പാരിസ്ഥിതികവ്യവസ്ഥ കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാനംമൂലം ഉണ്ടാവുന്ന അപകടങ്ങളും, ആഘാതങ്ങളും ഒരു പരിധിവരെ പ്രതിരോധിക്കുന്നതിന് സഹായകരമാണ് എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി വാട്ടർ ഷെഡ് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആസൂത്രണം നടത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി മുന്നോട്ട് നീങ്ങുന്നത്.

വർദ്ധിച്ചു വരുന്ന പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ പാരിസ്ഥിതിക സന്തുലനാവസ്ഥയെ ശക്തിപ്പെടുത്തി ദുരന്ത സാധ്യത ലഘൂകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ (ECO-DRR) വരും വർഷങ്ങളിൽ കൂടുതൽ ഊർജ്ജിതമായി ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്.

ലേബർ ബജറ്റ്, ആനുവൽ ആക്ഷൻ എന്നിവ തയ്യാറാക്കുന്നതിന് സ്വീകരിക്കേണ്ട നടപടികൾ

ചുരുക്കത്തിൽ

ഗ്രാമസഭാ യോഗങ്ങൾ - ഒക്ടോബർ 2-ന് ചേരുന്ന ഗ്രാമസഭയിൽ ചുവടെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചർച്ചയ്ക്ക് വിധേയമാക്കണം

1. 2024-25 സാമ്പത്തിക വർഷം തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ
   വാർഡിൽ ഏറ്റെടുത്തതിന്റെ പുരോഗതി സംബന്ധിച്ച റിപ്പോർട്ട്

2. ഏറ്റെടുത്ത പ്രവൃത്തികൾ.

3. മുൻവർഷങ്ങളിൽ ഏറ്റെടുത്തതും ഇനിയും പൂർത്തീകരിക്കാൻ ശേഷിക്കുന്നതുമായ പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക.

4. നീരുറവ് പദ്ധതിയുടെ DPR

5. തൊഴിൽകാർഡുകളിൽ വിവരങ്ങൾ കൃത്യതയോടു കൂടി രേഖപ്പെടുത്തുന്നത് സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങൾ.

6. ഓരോ പ്രവൃത്തിസ്ഥലത്തും സ്ഥാപിക്കേണ്ട ബോർഡുകൾ

7. വാർഡിലെ ശുചിത്വസൗകര്യങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഗാർഹികതല കമ്പോസ്റ്റ് പിറ്റ്, സോക്ക്പിറ്റ് എന്നിവയുടെ ആവശ്യകതയും ജൈവ-അജൈവ മാലിന്യ പരിപാലനത്തിനുള്ള പൊതുസൗകര്യ സൃഷ്ടിക്കുള്ള പ്രവർത്തന പരിപാടികളും ആവിഷ്കരിക്കൽ.

5 . 1. ഗ്രാമസഭാ ഫെസിലിറ്റേറ്റർ, നീരുറവ് സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർ, സാങ്കേതികവിദഗ്ധർ തുടങ്ങിയവരുടെ പരിശീലനം: ഓരോ പഞ്ചായത്തിലും നീർത്തട പദ്ധതി രൂപീകരണത്തിനും ഗ്രാമസഭകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനും ഗ്രാമസഭയിൽ വിഷയം അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനും ശേഷിയും സന്നദ്ധതയുമുള്ള 10-15 പേരടങ്ങിയ ഒരു ടീമിനെ ഫെസിലിറ്റേറ്റർമാരായി കണ്ടെത്തേണ്ടതാണ്. ഫെസിലിറ്റേറ്റർമാരായി തെരഞ്ഞെടുക്കേണ്ടവരെ സംബന്ധിച്ച് മുൻ വർഷങ്ങളിൽ അവലംബിച്ച മാനദണ്ഡങ്ങൾ നടപ്പ് വർഷവും സ്വീകരിക്കാവുന്നതാണ്. (ഒക്ടോബർ 7 നകം)

5.2 വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതി രൂപികരണം സംബന്ധിച്ച മുഴുവൻ ജീവനക്കാർക്കും ജന പ്രതിനിധികൾക്കുമുള്ള പരിശീലനം (ഒക്ടോബർ 10 നകം)

5.3 - ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തല കോർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റി പുനസംഘടന (ഒക്ടോബർ 15 നകം)

5 . 4 നീരുറവ് പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള നീർത്തട പ്രദേശത്തെ മേറ്റുമാരുടെയും ADS ഭാരവാഹികളുടെയും യോഗം (ഒക്ടോബർ 18 നകം)

5.5 നീരുറവ് പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള നീർത്തട കമ്മിറ്റികളുടെ പുന:സംഘടന(ഒക്ടോബർ 20-നകം)

5.6 നീരുറവ് പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള നീർത്തട അയൽക്കൂട്ടങ്ങളുടെ പുനഃസംഘടന (ഒക്ടോബർ 22 നകം)

5 . 7 നീരുറവ് DPR-ന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓരോ നീർത്തടത്തിലും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക തയ്യാറാക്കുക (ഒക്ടോബർ 25 നകം)

5.8 ഓരോ നീർത്തടത്തിലും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക നീർത്തട കമ്മിറ്റിയിലും നീർത്തട അയൽക്കൂട്ടങ്ങളിലും ചർച്ചയ്ക്ക് വിധേയമാക്കുക (ഒക്ടോബർ 31 നകം)

5.9 വിട്ടുപോയിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികൾ കണ്ടെത്തി കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ (നവംബർ 5 നകം)

5.10നീരുറവ് നീർത്തട പദ്ധതി രേഖയിൽ നിന്നും വാർഡുതല വാർഷിക പദ്ധതി രൂപപ്പെടുത്തൽ (നവംബർ 25 നകം)

5.11 കുടുംബശ്രീ അയൽക്കൂട്ട യോഗങ്ങൾ - അയൽക്കൂട്ട പ്രദേശത്ത് സമഗ്ര നീർത്തട മാസ്റ്റർപ്ലാനിൽ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികൾ ഏതൊക്കെയാണെന്ന് അവതരിപ്പിക്കണം. അതിനുപുറമേ കൃഷിയ്ക്ക് ഉപയുക്തമാക്കുന്നതിനുള്ള ഭൂവികസനവും ജല സമ്പത്ത് മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും മണ്ണ് സംരക്ഷണത്തിനും വനവത്കരണത്തിനും ഉപകരിക്കുന്ന മറ്റേതെങ്കിലും പ്രവൃത്തികൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവയും കണ്ടെത്തണം. അയൽക്കൂട്ടാംഗങ്ങളുടെ അനുഭവത്തിന്റെയും നിരീക്ഷണത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് പ്രവൃത്തികൾ നിശ്ചയിക്കേണ്ടത്. ഇപ്രകാരം കണ്ടെത്തുന്ന പ്രവൃത്തികളും ഓരോ അയൽകൂട്ട അംഗത്തിന്റെ

കുടുംബത്തിനും ആവശ്യമായ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളും നിർണ്ണയിക്കേണ്ടതാണ്. അയൽക്കൂട്ടതലത്തിൽ ആവശ്യമായ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളും പ്രവൃത്തികളും രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനുമുള്ള ഫോറം അനുബന്ധം III ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു. വ്യക്തിഗത ആനുകൂല്യം ആവശ്യമായ ഗുണഭോക്താക്കളെ കണ്ടെത്തുന്നതിന് ഗ്രാമസഭകളെ സഹായിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ഉപാധിയായി അയൽക്കൂട്ടതല ചർച്ചയും മാറേണ്ടതും. ഇപ്രകാരം അയൽക്കൂട്ടങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്ന ഗുണഭോക്തൃ പട്ടിക ഗ്രാമസഭാ അംഗീകാരത്തിന് സമർപ്പിക്കേണ്ടതുമാണ്. (നവംബർ 30)

5.12. വാർഡ്തല ക്രോഡീകരണം - അയൽക്കൂട്ട തലത്തിൽ തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളുടെ ക്രോഡീകരണം നിർവ്വഹിക്കുന്നത് അസി: സെക്രട്ടറി, വി.ഇ.ഓമാർ, ഗ്രാമസഭ ഫെസിലിറ്റേറ്റർമാർ, പഞ്ചായത്തിലെ അക്രഡിറ്റഡ് എഞ്ചിനീയർ/ഓവർസീയർ, അക്കൗണ്ടന്റ്-കം-ഐ.ടി അസിസ്റ്റന്റുകൾ, പഞ്ചായത്ത് ഈ ആവശ്യത്തിലേക്കായി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന മൂന്ന് മേറ്റ്മാർ എന്നിവർ അടങ്ങുന്ന സമിതിയായിരിക്കും. ഇതിനായുള്ള ഫോറം അനുബന്ധം-IV ആയി ചേർത്തിരിക്കുന്നു. വാർഡു തല ക്രോഡീകരണതിനു മുൻപ് മേൽപ്പറഞ്ഞ സമിതി വാർഡിലെ നീർച്ചാലുകൾ, അവയുടെ വൃഷ്ടി പ്രദേശങ്ങൾ, മറ്റു ജല സ്രോതസ്സുകൾ എന്നിവ സന്ദർശിച്ച സാധ്യമായ എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും അയൽക്കൂട്ട തല നിർദ്ദേശങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട് എന്നത് ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതും ഏതെങ്കിലും പ്രവൃത്തികൾ ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടു പോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആയവ കൂട്ടിച്ചേർക്കേണ്ടതുമാണ്. നവംബർ 20-ന് മുമ്പായി വിവിധ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റുകൾ, ജില്ലാപഞ്ചായത്ത്, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചോയത്ത് എന്നീ സ്ഥാപനങ്ങൾ അവർ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ടിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന് നൽകേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം മറ്റ് ഏജൻസികൾ സമർപ്പിക്കുന്ന പ്രവൃത്തി പട്ടികകൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തി ഡിസംബർ 5-നു മുമ്പായി വാർഡ്തല സമിതി വാർഷിക പദ്ധതി ക്രോഡീകരിച്ച് ഗ്രാമസഭയുടെ അംഗീകാരത്തിന് സമർപ്പിക്കണം. (ഡിസംബർ 5 നു മുമ്പായി)

5.13 ഇപ്രകാരം തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രവൃത്തികൾ ഏതൊക്കെയാണെന്ന് ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ ഏതൊരു വ്യക്തിയ്ക്കും കണ്ടെത്തുന്നതിന് കഴിയണം. ഇതിനായി വാർഡിൽ ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവൃത്തികൾ എല്ലാം തന്നെ വാർഡിന്റെ മാപ്പിൽ രേഖപ്പെടുത്തി ഗ്രാമസഭയിൽ അവതരിപ്പിക്കേണ്ടതാണ് ഗ്രാമസഭയിൽ ഏറ്റെടുത്ത പ്രവൃത്തികളുടെ മാപ്പ് അവതരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം പഞ്ചായത്തിലെ കൃഷി ഓഫീസർക്കാണ്.

5.14തൊഴിലാളികളുടെ പ്രത്യേക ഗ്രാമസഭ- തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത തൊഴിലാളികളുടെ പ്രത്യേക ഗ്രാമസഭ വിളിച്ചു ചേർക്കേണ്ടതാണ്. ഇത് വാർഡ് അടിസ്ഥാനത്തിലോ 2,3 വാർഡുകൾക്ക് ഒരുമിച്ചോ, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് അടിസ്ഥാനത്തിലോ വിളിച്ചുചേർക്കാം. തൊഴിലാളികളുടെ കാഴ്ചപ്പാടും ആശയാഭിലാഷങ്ങളും പദ്ധതി ആസൂത്രണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനാണ് തൊഴിലാളികളുടെ പ്രത്യേക ഗ്രാമസഭ വിളിച്ച് കൂട്ടേണ്ടത്. പട്ടികജാതി/ പട്ടികവർഗ്ഗ/ സ്ത്രീപങ്കാളിത്തം പ്രസ്തുത ഗ്രാമസഭയിൽ പരമാവധി ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വാർഡ്തലത്തിൽ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിന് ചുമതലപ്പെടുത്തിയട്ടുള്ള സമിതിയും ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. തൊഴിലാളികളുടെ ഗ്രാമസഭകൾ ഡിസംബർ മാസം 15-ന് മുൻപായി പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടതാണ്. (ഡിസംബർ മാസം 15 ന് മുൻപായി)

5.14.1 പൊതുഗ്രാമസഭ - ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർമാർ കാലേകൂട്ടി ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെയും ഗ്രാമസഭാ മീറ്റിംഗുകൾ ക്രമപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നും അത് ഡിസംബർ മാസം 20-ാം തീയതിയ്ക്കകം സംഘടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. പ്രസ്തുത ഗ്രാമസഭയുടെ ഭാഗമായി വ്യക്തിഗത ആനുകൂല്യം ആവശ്യമുള്ള ഗുണഭോക്താക്കളുടെ പട്ടികയ്ക്ക് അംഗീകാരവും നൽകേണ്ടതാണ്. (ഡിസംബർ മാസം 20-ാം തീയതിയ്ക്ക് മുൻപായി)

5.14.2. അയൽകൂട്ടതലത്തിലെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ക്രോഡീകരിക്കുന്ന സമിതിയാണ് കരട് ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സും ഗ്രാമസഭയിൽ ചർച്ചയ്ക്ക് അവതരിപ്പിക്കുന്നത്. ഇപ്രകാരം സമർപ്പിക്കുന്ന കരട് ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സിൽ നീരുറവ് മാസ്റ്റർപ്ലാനിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലന പ്രവൃത്തികളും അന്തർഗ്രാമ/അന്തർബ്ലോക്ക്തല പ്രവൃത്തികളും നിർബന്ധമായും ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്ന് വാർഡ്തല കോർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റി ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതാണ്. അതോടൊപ്പം തന്നെ ജില്ലാ ഇറിഗേഷൻ പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള നീർത്തട വികസനം, ജലസേചനം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികളും ഗ്രാമസഭയിൽ ചർച്ചയ്ക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ടതാണ്. ആവശ്യമെങ്കിൽ ഗ്രാമസഭാ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കനുസൃതമായി കരട് ലേബർ ബഡ്ജറ്റിൽ സമിതിയ്ക്ക് മാറ്റങ്ങൾ വരുത്താവുന്നതാണ്. ഗ്രാമസഭയിൽ അംഗീകരിച്ച ലേബർ ബഡ്ജറ്റിൽ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനുള്ള മുൻഗണനയും പരാമർശിക്കപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്.

5.14.3 പൊതുഗ്രാമസഭയിൽ പാലിക്കേണ്ട നടപടിക്രമം സംബന്ധിച്ച വിശദാംശങ്ങൾ ചുവടെ

ചേർക്കുന്നു.

5.14.3.1 - ഓരോ ഗ്രാമസഭയിലും എല്ലാ ജനവിഭാഗങ്ങളുടെയും പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് സംഘാടക സമിതികൾ പഞ്ചായത്ത് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് മുന്നോടിയായി വിളിച്ചുചേർക്കേണ്ടതാണ്. ഗ്രാമസഭയുടെ ക്ഷണക്കത്ത് തയ്യാറാക്കി യോഗത്തിന് ഒരാഴ്ച മുൻപെങ്കിലും മുഴുവൻ കുടുംബങ്ങൾക്കും എത്തിക്കേണ്ടതാണ്. കത്തിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഗ്രാമസഭയുടെ പ്രാധാന്യം, കാര്യപരിപാടി എന്നിവ വ്യക്തമായി വിവരിക്കണം.

5.14..3.2. ഗ്രാമസഭാ കാര്യപരിപാടി:

1. രജിസ്ട്രേഷൻ
2. സ്വാഗതം
3. അധ്യക്ഷപ്രസംഗം
4. സമിതിയുടെ ക്രോഡീകരിച്ച കരട് ലേബർ ബഡ്ജറ്റും പ്രവൃത്തികളുടെ ലിസ്റ്റും അവതരിപ്പിക്കൽ
5. വാർഡിലെ പ്രവൃത്തികൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുള്ള മാപ്പ് അവതരിപ്പിക്കൽ
6. ജലസംരക്ഷണ പ്രവർത്തനങ്ങളും നദീപുനരുദ്ധാരണ പ്രവർത്തനങ്ങളും നീർത്തടാധിഷ്ഠിതമായി ഏറ്റെടുക്കുന്നതു സംബന്ധിച്ച വിശദീകരണം
7. ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിന് ഊന്നൽ നല്കികൊണ്ട് പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത.
8. ഗ്രാമീണചന്തകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതു സംബന്ധിച്ചുള്ള ചർച്ച
9. 9 . വ്യക്തിഗത ആനുകൂല്യം ആവശ്യമുള്ള ഗുണഭോക്താക്കളുടെ പട്ടിക ചർച്ച ചെയ്ത് അംഗീകരിക്കൽ.
10. കരട് ലേബർ ബഡ്ജറ്റ്/ പ്രവൃത്തികളുടെ ലിസ്റ്റിൻമേലുള്ള ഗ്രൂപ്പ് ചർച്ച (10 മുതൽ 15 പേർ

അടങ്ങുന്ന നാലോ അഞ്ചോ ഗ്രൂപ്പുകൾ തിരിച്ച് കരട് പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്.)

11. ഗ്രൂപ്പ് ലീഡർമാർ പ്ലീനറി സെഷനിൽ ഗ്രൂപ്പ് റിപ്പോർട്ട് അവതരിപ്പിക്കുന്നു
12. മാസത്തിൽ ഒരിക്കലെങ്കിലും റോസ്ഗാർ ദിവസിൽ പങ്കെടുക്കുമെന്ന പ്രതിജ്ഞ.
13. ക്രോഡീകരണം
14. Janmanrega മൊബൈൽ ആപ്പിന്റെ ഉപയോഗരീതിയും പ്രയോജനവും സംബന്ധിച്ച ചർച്ച

5.14.3.3. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ചർച്ച ചെയ്യുന്ന ഓരോ ഗ്രാമസഭയുടെയും ഫോട്ടോഗ്രാഫ് അടക്കമുള്ള മിനിട്ട്സ് ജില്ലാതലത്തിൽ ക്രോഡീകരിക്കുകയും സംസ്ഥാനമിഷന് അയച്ച് കൊടുക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. കൂടാതെ ഗ്രാമസഭ നടപടിക്രമത്തിന്റെ പകർപ്പ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ലേബർ ബഡ്ജറ്റിനോടൊപ്പം MIS ലേക്ക് അപ്‌ലോഡ് ചേയ്യേണ്ടതാണ്.

5.15.ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുതല ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് രൂപീകരണം (25.12.2024 നകം)

5.15.1. ഗ്രാമസഭകൾ അനുബന്ധം 4-ൽ തയ്യാറാക്കുന്ന ലേബർ ബഡ്ജറ്റും വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതിയും പഞ്ചായത്തുതലത്തിൽ പരിശോധിച്ച് മെച്ചപ്പെടുത്താനുള്ള ചുമതല ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് സെക്രട്ടറിക്കായിരിക്കും. ഇതിനായി അസി. സെക്രട്ടറി, വി.ഇ.ഓമാർ, ഗ്രാമസഭ ഫെസിലിറ്റേറ്റർമാർ, പഞ്ചായത്തിലെ അക്രഡിറ്റഡ് എഞ്ചിനീയർ /ഓവർസീയർ, അക്കൗണ്ടന്റ്-കം-ഐ.ടി. അസിസ്റ്റന്റ്, പഞ്ചായത്ത് ഈ ആവശ്യത്തിലേക്കായി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന ആറ് മേറ്റ്മാർ എന്നിവരുടെ സേവനം പൂർണ്ണമായി ഇക്കാര്യത്തിൽ ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ചർച്ച ചെയ്യാൻ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തല ശില്പ ശാല സംഘടിപ്പിക്കണം ഈ ശില്പശാലയിൽ (i) കാർഷിക കലണ്ടറും ലേബർ ബഡ്ജറ്റുമായുള്ള ബന്ധം (ii) സമഗ്ര നീർത്തട മാസ്റ്റർപ്ലാനും ലേബർ ബഡ്ജറ്റുമായുള്ള ബന്ധം (iii) ലേബർ ബഡ്ജറ്റും പഞ്ചായത്തിന്റെ വാർഷിക പദ്ധതിയുമായുള്ള സംയോജനം വിവിധ വകുപ്പ് പദ്ധതികളുമായും തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുമായുള്ള (iv) നിർവ്വഹണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരിശീലനാവശ്യങ്ങൾ (v) മറ്റ് വികസന പരിപാടികളുമായുള്ള ഉദ്ഗ്രഥന സാധ്യത തുടങ്ങിയവ ചർച്ചചെയ്യണം. ടി ശില്പശാലയിൽ

ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രദേശത്ത് പ്രവർത്തിക്കുന്ന വിവിധ വകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥരെ പങ്കെടുപ്പിക്കേണ്ടതും, സംയോജന സാധ്യതകൾ ചർച്ച ചെയ്യേണ്ടതുമാണ് ഇപ്രകാരം നടത്തുന്ന ചർച്ചയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലും ഒരു സംയോജന പ്ലാൻ അനുബന്ധം- V ഉണ്ടാകേണ്ടതാണ്. ടി പ്ലാനിൽ വിവിധ വകുപ്പുകളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്ന പ്രവൃത്തികളുടെ വിവരം, വകുപ്പിൽ നിന്നും ലഭ്യമാകുന്ന സാമ്പത്തിക/സാങ്കേതിക സഹായത്തിന്റെ വിവരം, പ്രവൃത്തി നടത്താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന കാലയളവ് എന്നിവ വ്യക്തമായി ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. പഞ്ചായത്തിൽ അനുവർത്തിക്കേണ്ട പ്രചരണ പരിപാടികളുടെ പ്രവർത്തന രേഖ രൂപീകരിക്കണം. സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റിൽ കണ്ടെത്തിയിട്ടുള്ള ന്യൂനതകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ തുടങ്ങിയവയും ചർച്ചയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കണം. ശില്പശാലയുടെ ശുപാർശകൾ കൂടി പരിഗണിച്ചശേഷം വികസന സ്റ്റാൻറിംഗ് കമ്മിറ്റിയിൽ സമർപ്പിക്കേണ്ടതും വികസന സ്റ്റാൻറിംഗ് കമ്മിറ്റി പരിശോധിച്ച് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. പഞ്ചായത്ത് കമ്മിറ്റി ലേബർ ബഡ്ജറ്റിനും വാർഷിക കർമ്മ പരിപാടിയ്ക്കും അംഗീകാരം നൽകണം. പഞ്ചായത്തു കമ്മിറ്റി അംഗീകരിച്ച ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ഫോറം III (എ), III (ബി)- (അനുബന്ധം VI) യിൽ 27.12.2024 നകം ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ആഫീസർക്ക് നൽകണം ഗ്രാമസഭയിൽ അംഗീകരിച്ച എല്ലാ വാർഡുകളിലേയും പ്രവൃത്തികൾ അടങ്ങിയിട്ടുള്ള മാപ്പ് പദ്ധതിയോടൊപ്പം പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർക്ക് കൈമാറേണ്ടതാണ്. ഓരോ വാർഡിലെയും മാപ്പ് അതത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ വെബ്സൈറ്റിലേക്ക് അപ്‌ലോഡ് ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്ന് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതാണ്.

5.15.2. ഈ അവസരത്തിൽ പ്രവൃത്തികൾക്കുള്ള എസ്റ്റിമേറ്റ്, പ്ലാൻ, ഡ്രോയിംഗ്സ്, പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന തൊഴിൽ ആവശ്യകത, ചെലവ്, പ്രവൃത്തിയുടെ പേര്, പ്രവൃത്തി ഏറ്റെടുക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഭൂമിയെ സംബന്ധിച്ച വിശദാംശങ്ങൾ, പ്രവൃത്തിയുടെ വ്യാപ്തി, നീളം, ഏരിയ, പ്രവൃത്തിയുടെ ഗുണം ലഭിക്കുന്ന പ്രദേശം, കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം എന്നീ വിശദാംശങ്ങൾ അടങ്ങുന്ന പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ട് ഓവർസീയർ തയ്യാറാക്കി തുടങ്ങേണ്ടതാണ്.

5.15.3. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ഓരോ കോളവും ശരിയായി പൂരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്. 2025-26 ലെ പ്രതിമാസ ലേബർ പ്രൊജക്ഷനും വർക്ക് പ്രൊജക്ഷനും കൃത്യമായി രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. പ്രവൃത്തികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് രേഖപ്പെടുത്തേണ്ട യൂണിറ്റുകളും (അളവ്/നീളം/ഏര്യാ തുടങ്ങിയവ) പ്രവൃത്തിദിനങ്ങൾ, വില എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നമ്പരുകളും കൃത്യമായിത്തന്നെ രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്.

5.16. ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് കർമ്മ പദ്ധതി രൂപീകരണം

5.16.1. ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ടും ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് അംഗീകരിച്ച ശേഷം ആയതിന്റെ റിക്കോർഡുകളും പ്രമേയവും പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർക്ക് അയച്ച് കൊടുക്കേണ്ടതാണ്. പദ്ധതിയും ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ലഭിച്ച് കഴിഞ്ഞാൽ പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ ചുവടെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന വിഷയങ്ങൾ ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

a. സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട വാർഷിക പദ്ധതിയിലെ പ്രവൃത്തികൾ ഓരോന്നും മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമത്തിൽ അനുശാസിക്കും പ്രകാരം അനുവദനീയമാണോ എന്നും അവ ഈടുറ്റതാണോ എന്നുള്ളതും കൃത്യതയോടുകൂടി പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്. നിയമത്തിൽ അനുശാസിക്കുന്ന വിധത്തിലുള്ള പദ്ധതിയാണ് പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നും അനുവദനീയമല്ലാത്ത പ്രവൃത്തികൾ ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ല എന്നും ഉറപ്പാക്കിയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കണം ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ പദ്ധതി അംഗീകരിക്കുന്നതിനായി ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന് സമർപ്പിക്കേണ്ടത്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിലെ പദ്ധതിയ്ക്കൊപ്പം ഓരോ ഗ്രാമസഭയിലും കൃഷി ഓഫീസർ അവതരിപ്പിച്ച പ്രവൃത്തികളുടെ വാർഡ്തല മാപ്പ് ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ട് എന്ന് പ്രത്യേകം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

b. പട്ടികയിലുൾപ്പെടുത്തിയ മൊത്തം പ്രവൃത്തികളുടെ കൂലി, സാധന-വേതന അനുപാതം എന്നിവ നിയമാനുസൃതമാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

c. എല്ലാ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളും വകുപ്പ്/ തദ്ദേശ സ്ഥാപന പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള സംയോജന പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ടോയെന്ന് പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്.

5.16.2. ബ്ലോക്കിൽ ഉൾപ്പെട്ട എല്ലാ പഞ്ചായത്തുകളിലേയും പദ്ധതികൾ ഫാറം II (a) (b) (അനുബന്ധം VII) ആയി ക്രോഡീകരിച്ചാണ് ബ്ലോക്ക് പദ്ധതി രൂപീകരിക്കേണ്ടത്.

5.16.3.ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് സമാനമായി ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിലെയും ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെയും ജനപ്രതിനിധികളുടെ യോഗങ്ങൾ വിളിച്ചുചേർക്കേണ്ടതും ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ നിന്നും സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ള ലേബർബഡ്ജറ്റ്/ പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക/

വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതി എന്നിവ പരിശോധിച്ച് ബ്ലോക്ക്തല ലേബർബഡ്ജറ്റ് പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക/ വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതിയ്ക്ക് രൂപം നൽകേണ്ടതാണ്. ഗ്രാമസഭയിൽ അവതരിപ്പിച്ച ഓരോ വാർഡിന്റെയും മാപ്പ് യോഗം പ്രത്യേകം പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്.

5.16.4. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർക്ക് സമർപ്പിക്കുന്ന പദ്ധതി ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് നിരസിക്കുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. നിർദ്ദേശങ്ങൾ നിയമപ്രകാരമോ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളാലോ സാങ്കേതികമായി നടപ്പാക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളവയാണെന്നും ഏറ്റെടുക്കുവാൻ പാടില്ലാത്തവയാണെന്നും ബോധ്യപ്പെടുന്ന പക്ഷം പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ പ്രസ്തുത വിവരം പ്രത്യേകം രേഖപ്പെടുത്തി ബ്ലോക്ക് തല ക്രോഡീകൃത പദ്ധതിയോടൊപ്പം ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ പരിഗണനയ്ക്കായി ജനുവരി 5-ാം തീയതിക്കകം സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

5.16.5.ബ്ലോക്ക്തല വാർഷിക വികസന പദ്ധതി ക്രോഡീകരിക്കുമ്പോൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള മുൻഗണനകൾ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ യാതൊരു കാരണവശാലും മാറ്റുവാൻ പാടുള്ളതല്ല.

5.16.6.ഇപ്രകാരം ബ്ലോക്ക്തല പദ്ധതി രൂപികരണ വേളയിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള അന്തർ ഗ്രാമതല പ്രവൃത്തികളെ ബ്ലോക്ക്തല പദ്ധതിയായി പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക/ വാർഷിക കർമ്മ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. അതുപോലെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള അന്തർ ബ്ലോക്ക്തല പ്രവൃത്തികൾ മേൽത്തട്ട് നിർദ്ദേശങ്ങളായി ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന് പ്രത്യേകമായി സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

5.16.7. ജനുവരി മാസം 10-ാം തീയതിക്കോ അതിനു മുൻപോ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ബ്ലോക്ക് തല വാർഷിക വികസന പദ്ധതി ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ സമയപരിധി പാലിക്കാത്ത ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകളുടെ (ജനുവരി മാസം 10-ാം തീയതിക്കകം ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിൽ പദ്ധതി സമർപ്പിക്കുവാൻ പരാജയപ്പെട്ട ബ്ലോക്കുകൾ) ബി.പി.ഒ സമർപ്പിച്ച ബ്ലോക്ക്പദ്ധതി അംഗീകരിച്ചതായി കണക്കാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്.

5.17.ജില്ലാതല സൂക്ഷ്മപരിശോധനയും ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന്റെ അംഗീകാരവും

5.17.1. ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ നിന്നും പദ്ധതികൾ ജില്ലാതലത്തിൽ ഡിസ്ട്രിക്ട് പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർക്കാണ് സമർപ്പിക്കുന്നത്. ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർ ചെയ്യേണ്ടത് :-

a. സമർപ്പിക്കപ്പെട്ട വാർഷിക പദ്ധതിയിലെ പ്രവൃത്തികൾ മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമത്തിൽ അനുശാസിക്കും പ്രകാരം അനുവദനീയമാണോ എന്ന് കൃത്യതയോടുകൂടി പരിശോധിക്കേണ്ടതാണ്.

b. എല്ലാ പഞ്ചായത്തിലും പ്രവൃത്തികളുടെ കലണ്ടർ അനുസരിച്ച് ആവശ്യാനുസരണം ഏറ്റെടുക്കുവാനുള്ള പദ്ധതികൾ ഉണ്ടെന്ന് ഉറപ്പ് വരുത്തേണ്ടതാണ്.

c. ജില്ലാതല വാർഷിക വികസനപദ്ധതിയും ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ജനുവരി 15-ാം തീയതിക്കകം ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിൽ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

5.17.2. ജില്ലാതലത്തിൽ ലേബർ ബഡ്ജറ്റിന്റെ സാങ്കേതിക പരിശോധന നടത്തേണ്ട ഉത്തരവാദിത്വം ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന്റെ ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണ ഉപസമിതിയ്ക്കായിരിക്കും. ഈ ആവശ്യത്തിനായി പ്രിൻസിപ്പൽ അഗ്രികൾച്ചർ ഓഫീസർ, മൃഗസംരക്ഷണ വകുപ്പ് ജില്ലാ ഓഫീസർ, ജില്ലാ സോയിൽ കൺസർവേഷൻ ഓഫീസർ, ബന്ധപ്പെട്ട വനംവകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥർ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പിലെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് എഞ്ചിനീയർ എന്നിവരെ പ്രസ്തുത കർമ്മ സമിതിയിലേക്ക് ജില്ലാ കളക്ടർ കോ-ഓപ്റ്റ് ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ദാരിദ്ര്യ ലഘൂകരണത്തിന് ഉപസമിതി നിലവിലില്ലാത്ത ജില്ലകളിൽ ഈ ആവശ്യത്തിനായി അവ രൂപീകരിക്കണം.

5.17.3. ഡിസ്ട്രിക്ട് പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർ സമർപ്പിച്ച ജില്ലാതല വാർഷിക വികസനപദ്ധതിയും ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് 2025 ജനുവരി 2 5 നകം അംഗീകരിക്കേണ്ടതും അല്ലാത്തപക്ഷം പദ്ധതി അംഗീകരിച്ചതായി കരുതുന്നതുമാണ്.

5.17.4. ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്, ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് സമാനമായി ജനപ്രതിനിധികളുടെ യോഗങ്ങൾ വിളിച്ചുചേർക്കേണ്ടതും ജില്ലാതല ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സ് ഫോറം 1 (എ), 1 (ബി) യിൽ (അനുബന്ധം VIII) ആയി തയ്യാറാക്കി അവതരിപ്പിക്കേണ്ടതുമാണ്.

5.17.5. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് അംഗീകരിച്ചതിനുശേഷം

a. തൊഴിൽ നൽകേണ്ട കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം

b. സൃഷ്ടിക്കപ്പെടേണ്ട തൊഴിൽ ദിനങ്ങൾ

c. പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന ചെലവ്

‿

d. ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രവൃത്തികൾ എന്നിവ

എം.ഐ.എസിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ ഡേറ്റാ എൻട്രി ചെയ്യേണ്ടതും ആയത് 2025 ഫെബ്രുവരി മാസം 5-ാം തീയതിക്കുള്ളിൽ പൂർത്തീകരിക്കേണ്ടതുമാണ്.

6. അംഗീകരിച്ച പ്രവൃത്തികളുടെ ഭരണ-സാങ്കേതിക അനുമതി

6.1. അംഗീകാരം ലഭിച്ച എല്ലാ പ്രവൃത്തികൾക്കും ബന്ധപ്പെട്ട അധികാര സ്ഥാനത്ത് നിന്നും ഭരണാനുമതിയും സാങ്കേതികാനുമതിയും ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്. പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ സംസ്ഥാന സർക്കാർ കാലകാലങ്ങളിൽ നിഷ്കർഷിച്ചിട്ടുള്ള സാങ്കേതികമായ എല്ലാ വിശദാംശങ്ങളും പ്രവൃത്തിയുടെ ഫയലിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട് എന്ന് പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

7 . അംഗീകരിച്ച ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട്സും സംസ്ഥാനമിഷനിൽ സമർപ്പിക്കൽ

7.1. ജില്ലാപഞ്ചായത്ത് അംഗീകരിച്ച ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ടും 2025 ജനുവരി മാസം 31-ാം തീയതിയ്ക്കുള്ളിൽ സംസ്ഥാനമിഷന് സമർപ്പിക്കുന്നതിന് എല്ലാ ഡി.പി.സി/ജെ.പി.സിമാരും പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്. 2025 ഫെബ്രുവരി മാസം 7-ാം തീയതിയ്ക്കുള്ളിൽ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ടും സംസ്ഥാന തൊഴിലുറപ്പ് കൗൺസിൽ പരിശോധിക്കുന്നതിനാണ് തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ളത്.

8. കേരള ട്രൈബൽ പ്ലസ്

8.1. കേരളത്തിലെ പട്ടിക വർഗ്ഗ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട 100 ദിവസം തൊഴിൽ പൂർത്തീകരിച്ച തൊഴിലാളികൾക്ക് 100 ദിവസത്തെ അധിക തൊഴിൽ പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന പദ്ധതിയാണ് കേരള പ്ലസ്. പ്രസ്തുത പദ്ധതിയുടെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഷെൽഫ് പ്രോജക്ടും ഡി.പി.സി/ജെ.പി.സിമാർ ലേബർ ബഡ്ജറ്റിനൊപ്പം അവതരിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം പ്രോജക്ട് തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ചുവടെപ്പറയുന്ന പ്രവൃത്തികൾക്ക് മുൻഗണന നൽകേണ്ടതാണ് :-

- പട്ടികവർഗ്ഗ കുടുംബങ്ങളുടെ ഭൂമിയിൽ ഭൂവികസന പ്രവർത്തനങ്ങളും

കൃഷിയ്ക്കുപയുക്തമാക്കലും.

- പട്ടികവർഗ്ഗ ഭൂമിയിൽ ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കൽ.
- കോഴിക്കൂട്, ആട്ടിൻകൂട്, പശുത്തൊഴുത്ത് തുടങ്ങിയ ആസ്തികൾ പ്രദാനം ചെയ്ത് ജീവനോപാധികൾ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ.
- റോഡ് സൗകര്യമില്ലാത്ത പട്ടികവർഗ്ഗ സങ്കേതങ്ങളിലേയ്ക്ക് ആവശ്യമായ റോഡുകളുടെ നിർമ്മാണം.

8.2. ടി പദ്ധതി രൂപീകരണത്തിൽ നിർബന്ധമായും ഊരു കൂട്ടങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. ഊരു കൂട്ടങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങളിൽ ഒരു കാരണവശാലും പഞ്ചായത്തുകൾ മാറ്റം വരുത്തുവാൻ പാടുള്ളതല്ല.

9. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് രൂപീകരണത്തിൽ ഡി.പി.സി/ജെ.പി.സിമാർക്കുള്ള പങ്ക്

9.1. മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച ചിട്ടയായ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഏകോപനം

9.2. പ്രയോജനപരമല്ലാത്തതും അളക്കാൻ പറ്റാത്തതും, കാണാൻ പറ്റാത്തതും ആവർത്തന സ്വഭാവമുള്ളതും 100% സാധനസാമഗ്രികൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള പ്രവൃത്തികളും പഞ്ചായത്തുകളുടെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ലായെന്ന് ഉറപ്പാക്കൽ.

9.3. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നത് സംബന്ധിച്ച് ഗ്രാമ/ബ്ലോക്ക് പ്രസിഡന്റുമാരുടെ യോഗം വിളിച്ചുകൂട്ടി വിശദീകരണം നൽകൽ. (പ്രസ്തുത യോഗങ്ങളിൽ നിർബന്ധമായും ജില്ലാകളക്ടർ പങ്കെടുക്കേണ്ടതാണ്).

9.4. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് രൂപീകരണവും ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയും ഫലപ്രദമായി നടപ്പിലാക്കുന്നത് ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് ജില്ലാതലത്തിൽ ഒരു ടീമിനെ രൂപീകരിക്കേണ്ടതാണ്. പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് ആവശ്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകൽ, പരിശീലന ക്ലാസ്സുകൾ എടുക്കുന്നതിൽ സഹായം നൽകൽ തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങളായിരിക്കും ജില്ലാതല ടീമിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം. മുൻ വർഷങ്ങളിൽ ജനകീയാസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ/ ഐ.പി.പി.ഇ പദ്ധതി രൂപീകരണം എന്നിവയിൽ പങ്കാളികളായവരെ ടീമിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന്

പരിഗണിക്കാവുന്നതാണ്.

9 . 5 . ജില്ലാ കളക്ടറുടെയും ജെ.പി.സിയുടെയും മുൻ ഖണ്ഡികയിൽ സൂചിപ്പിച്ച ടീം അംഗങ്ങളുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ പഞ്ചായത്തുകൾ 2 0 2 5 - 2 6 സാമ്പത്തിക വർഷം നടപ്പിലാക്കുവാൻ തെരഞ്ഞെടുത്തിട്ടുള്ള 1 0 % പ്രവൃത്തികൾ എങ്കിലും പരിശോധനയ്ക്ക് വിധേയമാക്കേണ്ടതാണ്.

9 . 6 . ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ബ്ലോക്ക്/ജില്ലാ/സംസ്ഥാനതലത്തിൽ ക്രോഡീകരിക്കുന്നതിന് കേന്ദ്രസർക്കാർ നൽകിയിട്ടുള്ള ഫോർമാറ്റ് അനുബന്ധം I X ആയി ചേർക്കുന്നു. എല്ലാ തലങ്ങളിലുമുള്ള ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ക്രോഡീകരിക്കുന്നതിന് മേൽപ്പറഞ്ഞ ഫോർമാറ്റിൽ കൂടി തയ്യാറാക്കി സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

10.ഡോക്യുമെന്റേഷൻ

10.1. 2025-26 സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ടും തയ്യാറാക്കുന്ന എല്ലാ നടപടിക്രമങ്ങളും, യോഗങ്ങളും രേഖകളും പ്രത്യേകം ഓരോ പഞ്ചായത്തും ഡോക്യുമെന്റ് ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ഇപ്രകാരം ഓരോ പഞ്ചായത്തും ഡോക്യുമെന്റ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ ഡി.പി.സി/ജെ.പി.സി അവരവരുടെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് സംസ്ഥാനമിഷനിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്ന വേളയിൽ പ്രത്യേകം പരാമർശിക്കേണ്ടതും ആയതിന്റെ കോപ്പികൾ നൽകേണ്ടതുമാണ്.

10 . 2 . മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയുടെ നിർവ്വഹണത്തിൽ ഭരണക്ഷമത വർദ്ധിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേകം ഊന്നൽ നൽകേണ്ടതാണ്. ഇതിൽ പരാമർശിക്കേണ്ടവ ചുവടെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

1. തൊഴിൽ കാർഡുകളുടെ പരിപാലനം, തൊഴിൽ കാർഡുകളിൽ ഉൾപ്പെടേണ്ട വിവരങ്ങൾ സമയാസമയങ്ങളിൽ ഉൾച്ചേർത്ത് ചുമലതപ്പെടുത്തിയ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ മേലൊപ്പിട്ട് നൽകേണ്ടതാണ്.

2. എല്ലാ ഗ്രാമപഞ്ചാത്തുതലത്തിലും കേന്ദ്ര ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള 7 രജിസ്റ്ററുകൾ കൃത്യമായി എല്ലാ വിവരങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് പരിപാലിക്കേണ്ടതാണ്

3. ഓരോ പ്രവൃത്തിയ്ക്കും പ്രത്യേകം ഫയൽ/ റിക്കാർഡ് ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം നിർദ്ദേശിച്ച പ്രകാരം പരിപാലിക്കേണ്ടതാണ്.

4. ഓരോ പ്രവൃത്തിയ്ക്കും സിറ്റിസൺ ഇൻഫർമേഷൻ ബോർഡ് കേന്ദ്രസർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ പ്രകാരം നിർബന്ധമായും സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്. പ്രസ്തുത ബോർഡിന്റെ ചെലവ് പദ്ധതിയുടെ സാധന സാമഗ്രികളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി എസ്റ്റിമേറ്റിൽ ഉൾക്കൊള്ളിക്കേണ്ടതും ബോർഡുകൾ തകര/ഇരുമ്പ്/പേപ്പർ/പ്ലാസ്റ്റിക് എന്നീ വസ്തുക്കൾ ഒഴിവാക്കി സിമന്റിൽ തന്നെ ചെയ്യേണ്ടതുമാണ്.

11. ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കുന്നതിന് പാലിക്കേണ്ട സമയവിവര പട്ടിക

ക്രമ നം.	സമയക്രമം	പൂർത്തിയാക്കേണ്ട പ്രവർത്തി
1	2024 ഒക്ടോബർ 2	ഗ്രാമസഭ യോഗം
2	ഒക്ടോബർ 7ന് മുൻപായി	ഗ്രാമസഭ ഫെസിലിറ്റേറ്റർമാരുടെ ബ്ലോക്ക്തല യോഗവും പരിശീലനവും
3	ഒക്ടോബർ 1 0 ന് മുൻപായി	ബ്ലോക്ക്പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റ്, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാർ, സെക്രട്ടറിമാർ, ബ്ലോക്ക്തല എക്സ്റ്റൻഷൻ ഓഫീസർമാർ, വി.ഇ.ഒമാർ, ബ്ലോക്ക്തലത്തിലെ അക്രഡിറ്റഡ് എഞ്ചിനീയർ, ബ്ലോക്ക്തലത്തിലെ ഡേറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർമാർ, പഞ്ചായത്ത് അക്രഡിറ്റഡ് എഞ്ചിനീയർ/ ഓവർസീയർ, പഞ്ചായത്ത്തല ഡേറ്റാ എൻട്രി ഓപ്പറേറ്റർമാർ തുടങ്ങിയവർക്കുള്ള ഏകദിന പരിശീലനം

4	ഒക്ടോബർ 15 നകം	ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തല കോർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റി പുനസംഘടന
5	ഒക്ടോബർ 18 നകം	നീരുറവ് പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള നീർത്തട പ്രദേശത്തെ മേറ്റുമാരുടെയും ADS ഭാരവാഹികളുടെയും യോഗം
6	ഒക്ടോബർ 20 നകം	നീരുറവ്പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള നീർത്തട കമ്മിറ്റികളുടെ പുന സംഘടന
7	ഒക്ടോബർ 22നകം	നീരുറവ് പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള നീർത്തട അയൽക്കൂട്ടങ്ങളുടെ പുന:സംഘടന
8	ഒക്ടോബർ 25 നകം	നീരുറവ് DPR ന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓരോ നീർത്തടത്തിലും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക തയ്യാറാക്കുക
9	ഒക്ടോബർ 31 നകം	ഓരോ നീർത്തടത്തിലും നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക നീർത്തട കമ്മിറ്റിയിലും നീർത്തട അയൽക്കൂട്ടങ്ങളിലും ചർച്ചയ്ക്കു വിധേയമാക്കുക
10	നവംബർ 5 നകം	വിട്ടുപോയിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികൾ കണ്ടെത്തി കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ
11	നവംബർ 25 നകം	നീരുറവ് നീർത്തട പദ്ധതി രേഖയിൽ നിന്നും വാർഡുതല വാർഷിക പദ്ധതി രൂപപ്പെടുത്തൽ

12	നവംബർ 30 മുൻപായി	അയൽക്കൂട്ടതല ലേബർ ബഡ്ജറ്റ്/പ്രവൃത്തികൾ രൂപീകരണം
13	ഡിസംബർ 5 ന് മുൻപായി	വാർഡ്തല കോർഡിനേഷൻ കമ്മിറ്റി വാർഡ്തല ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് രൂപീകരിക്കേണ്ടത്
14	ഡിസംബർ 15 ന് മുൻപായി	തൊഴിലാളികളുടെ ഗ്രാമസഭ
15	ഡിസംബർ 20 ന് മുൻപായി	പൊതു ഗ്രാമസഭ
16	ഡിസംബർ 25 ന് മുൻപായി	പഞ്ചായത്ത്തല ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് രൂപീകരണം
17	ഡിസംബർ 27ന് മുൻപായി	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർക്ക് സമർപ്പിക്കുന്നു
18	2025 ജനുവരി 5 ന് മുൻപായി	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെ പദ്ധതികൾ ക്രോഡീകരിച്ച് ബ്ലോക്ക് പ്രോഗ്രാം ഓഫീസർ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കുന്നു
19	ജനുവരി 10 ന് മുൻപായി	ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തുകൾ ബ്ലോക്ക്തല വാർഷിക പദ്ധതി അംഗീകരിച്ച് ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർക്ക് സമർപ്പിക്കുന്നു

20	ജനുവരി 15 ന് മുൻപായി	ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിന്റെയും ഷെൽഫ് ഓഫ് പ്രോജക്ട് തയ്യാറായിട്ടുണ്ടെന്ന് ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർ ഉറപ്പാക്കി. ജില്ലാ വാർഷിക പദ്ധതിയും ലേബർ ബഡ്ജറ്റും ജില്ലാ പഞ്ചായത്തിന് സമർപ്പിക്കുന്നു.
21	2025 ജനുവരി 25 ന് മുൻപായി	ജില്ലാ വാർഷിക പദ്ധതി ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് അംഗീകരിക്കുന്നു
22	ജനുവരി 31 ന് മുൻപായി	പഞ്ചായത്ത് സമർപ്പിച്ച പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക പ്രകാരം ഓരോ പ്രവൃത്തിയുടെയും വിശദമായ എസ്റ്റിമേറ്റ് തയ്യാറാക്കി അനുമതികൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായി നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നു.
23	ജനുവരി 31 ന് മുൻപായി	ജില്ലയുടെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റും പ്രവൃത്തികളുടെ ലിസ്റ്റും സംസ്ഥാനമിഷന് കൈമാറുന്നു
24	ജനുവരി 27 മുതൽ ഫെബ്രുവരി 5വരെ	കേന്ദ്രസർക്കാരിന്റെ എം.ഐ.എസിൽ 2025-26 ലെ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് ഡേറ്റാ എൻട്രി പഞ്ചായത്ത്തലത്തിൽ ബ്ലോക്ക് അക്കൌണ്ടന്റ്- കം-ഐ.ടി. അസിസ്റ്റന്റുമാർ ഐ.റ്റി പ്രൊഫഷണൽ, ബി.പി.ഒ മാർ, ജെ.പി.സിമാർ എന്നിവരുടെ സൂക്ഷ്മമായ മേൽനോട്ടത്തിൽ നടത്തുന്നു.
25	ഫെബ്രുവരി 7 ന്	സംസ്ഥാന തൊഴിലുറപ്പ് കൗൺസിൽ യോഗം കൂടി ലേബർ

	മുൻപായി	ബഡ്ജറ്റ് അംഗീകരിക്കുന്നു.
26	ഫെബ്രുവരി 1 0 ന് മുൻപായി	കേന്ദ്ര ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന് ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കുന്നു

മേൽ നിർദ്ദേശപ്രകാരമുള്ള സമയക്രമം പാലിച്ചുകൊണ്ട് ജില്ലാപ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർമാർ ലേബർ ബഡ്ജറ്റ് തയ്യാറാക്കി എം.ഐ.എസിൽ ആവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ ഉൾച്ചേർത്ത് സംസ്ഥാന തൊഴിലുറപ്പ് മിഷന് സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

ബിജുക്കുട്ടൻ എം എസ്

അഡിഷണൽ സെക്രട്ടറി

പകർപ്പ്:

1. പ്രിൻസിപ്പൽ ഡയറക്ടർ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്
2. മിഷൻ ഡയറക്ടർ, മഹാത്മാഗാന്ധി എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്
3. എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ, കുടുംബശ്രീ
4. എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടർ, ശുചിത്വ മിഷൻ
5. ഡയറക്ടർ, സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പ്
6. കൃഷിയും കർഷക ക്ഷേമവും ഡയറക്ടർ
7. ഫിഷറീസ് ഡയറക്ടർ
8. ക്ഷീര വികസന ഡയറക്ടർ
9. മൃഗസംരക്ഷണ ഡയറക്ടർ
10. ചീഫ് കൺസർവേറ്റർ ഓഫ് ഫോറസ്റ്റ്
11. പട്ടികവർഗ്ഗ വികസന ഡയറക്ടർ

12. ചീഫ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഓഫീസർ, ലൈഫ് മിഷൻ

13. ഡയറക്ടർ, ഹോർട്ടികൾച്ചർ മിഷൻ

14. എക്സിക്യൂട്ടീവ് വൈസ് ചെയർപേഴ്സൺ, ഹരിതകേരളം മിഷൻ

15. ചീഫ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഓഫീസർ, എൻ.ആർ.എൽ.എം.

16. എല്ലാ ജില്ലാ പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർമാർക്കും

17. എല്ലാ ജോയിന്റ് പ്രോഗ്രാം കോർഡിനേറ്റർ/ പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടർമാർക്കും (മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിൽ ഉറപ്പ് പദ്ധതി മിഷൻ ഡയറക്ടർ മുഖേന)

18. എല്ലാ ബ്ലോക്ക്/ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാർ/ സെക്രട്ടറിമാർ (പ്രിൻസിപ്പൽ ഡയറക്ടർ മുഖേന)

19. എല്ലാ MGNREGA ഓംബുഡ്സ്മാന്മാർക്കും

20. ചെയർമാൻ, MGNREGA ഓംബുഡ്സ്മാൻ അപ്പലേറ്റ് അതോറിറ്റി

21. ഡയറക്ടർ, കില

22. കരുതൽ ഫയൽ

ഉത്തരവിൻ പ്രകാരം

Signed by
Nisam N
Date: 28-09-2024 15:01:05
സെക്ഷൻ ഓഫീസർ.

(ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന്റെ ഉപയോഗത്തിന്)

അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള (2025-26) ലേബർ എസ്റ്റിമേറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് വർക്ക്സും തയ്യാറാക്കൽ

ഫോറം(a)

സംസ്ഥാനം;

ജില്ല:

ഗ്രാമീണ കുടുംബങ്ങളുടെ ആകെ എണ്ണം:
(2011 സെൻസസ് പ്രകാരം)

ഗ്രാമീണ ബി.പി.എൽ കുടുംബങ്ങളുടെ
ആകെ എണ്ണം :
(2011 സെൻസസ് പ്രകാരം)

വിതരണം ചെയ്ത തൊഴിൽ
കാർഡുകളുടെ എണ്ണം :

മിനിമം കൂലി (രൂപ); 346 രൂപ

ഭാഗം 1

മാസം	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷം തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)	ഓരോ കുടംബത്തിനും നൽകേണ്ട തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (ശരാശരി)	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷം സൃഷ്ടിക്കപ്പെടേണ്ട ആകെ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ 100 തൊഴിൽദിനങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)
ഏപ്രിൽ				
മേയ്				
ജൂൺ				
ജൂലൈ				
ആഗസ്റ്റ്				
സെപ്റ്റംബർ				
ഒക്ടോബർ				
നവംബർ				
ഡിസംബർ				
ജനുവരി				
ഫെബ്രുവരി				
മാർച്ച്				

ആകെ				

ഭാഗം 2

ഫോറം I (b)

	ജോലി നൽകുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തികൾ (Shelf of works) സംബന്ധിച്ച വിവരം	മുൻവർഷങ്ങളിലുള്ള സ്പിൽ ഓവർ പ്രവർത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	മുൻവർഷങ്ങളിലുള്ള സ്പിൽ ഓവർ പ്രവർത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	തൻ വർഷത്തിൽ ഏറ്റെടുത്ത പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	സ്പിൽ ഓവർ ആകാൻ സാധ്യത യുള്ള തൻവർഷത്തെ പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്ക് നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പുതിയ പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	യൂണിറ്റ് (ക്യൂബിക് മീറ്റർ/ ഹെക്ടർ/ കി.മീ.)	എസ്റ്റിമേറ്റ് തുക(ലക്ഷത്തിൽ)			
								സൃഷ്ടിക്കുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം	അവിദഗ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം	സാധന സാമഗ്രികൾ/ വിദഗ്ധ/അർദ്ധ വിദഗ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം ഉൾപ്പെടെ	ആകെ
	കുടിവെള്ള സ്രോതസ്സുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഭൂഗർഭജല വിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ അടിയണകൾ (under ground dykes), മൺതടയണകൾ, അണകൾ (സ്റ്റോപ്പ്ഡാം), ചെക്ക്ഡാമുകൾ തുടങ്ങിയ ജലസംരക്ഷണത്തിനും ജലകൊയ്ത്തിനും സഹായകരമായ										

	നിർമ്മിതികൾ;										
	ഒരു നീർത്തടത്തിൻറെ സമഗ്ര പരിപാലനത്തിന് ഉതകുന്ന ഇടപെടലുകളായ കോഅടൂർട്രഞ്ചുകൾ, തട്ട്തിരിക്കൽ (terracing), കോണ്ടൂർബണ്ടുകൾ, കൽത്തടയണകൾ, ഗ്യാബിയോൺ നിർമ്മിതികൾ, നീരുറവ പ്രദേശത്തിൻറെ പരിപോഷണം ഇടങ്ങിയ നീർത്തട പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ;										
	സൂക്ഷ്മ-ചെറുകിട ജലസേചന പ്രവൃത്തികളും തോടുകൾ/ കനാൽ എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം, പുനരുദ്ധാരണം, മെയിൻറനൻസ് എന്നി പ്രവൃത്തികളും ;										
	ജലസേചന കുളങ്ങളുടേയും മറ്റ് ജലസ്രോതസ്സുകളുടേയും ആഴം കൂട്ടൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പരമ്പരാഗത ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണവും;										
	കടലോരങ്ങളിലും കുളങ്ങളുടെ അരികിലും കനാൽ ബണ്ടുകളിലും റോഡുകളുടെ ഓരത്തിലും, വനഭൂമിയിലും, മറ്റ് പൊതുഭൂമിയിലും ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ അടക്കമുള്ള മരം വച്ച് പിടിപ്പിക്കലും വനവത്കരണവും, ഇവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ആദായത്തിൻറെ അവകാശം ഖണ്ഡിക 5 ൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് നൽകേണ്ടതാണ്;										

	പുൽമേട്ടുകളുടെ വികസനം മുള/റബ്ബർ,തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാൻറേഷൻ											
	പൊതുഭൂമിയിലെ ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികളും											
	ഭൂമിയുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഭൂവികസനവും, കിണറുകൾ (Dugg Well, കുളങ്ങൾ (farm ponds), മറ്റ് ജലകൊയ്ത്ത് നിർമ്മിതികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജലസേചനത്തിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കൽ;											
	പഴകൃഷി, പട്ട്നൂൽകൃഷി, തോട്ടവിളകൃഷി, ഫാംഫോറസ്ട്രി എന്നിവയിലൂടെ ആജീവനം മെച്ചപ്പെടുത്തൽ;											
	തരിശ് ഭൂമി/ പാഴ് ഭൂമി (follow or waste land) വികസിപ്പിച്ച് കൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമാക്കൽ;											
	ആയുർദൈർഘ്യമുള്ള രാമച്ചം ഉൾപ്പെടെയുള്ള പുല്ലുകൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള പുൽമേട് വികസനം											
	മുള/റബ്ബർ,തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാൻറേഷൻ											
	ഇന്ദിരാ ആവാസ് യോജന പ്രകാരമോ, കേന്ദ്ര/സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ ആവിഷ്ക്കരിക്കുന്ന മറ്റ് ഭവന നിർമ്മാണ പദ്ധതികൾ പ്രകാരമോ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭവന നിർമ്മാണത്തിലെ അവിദഗ്ധ കായിക തൊഴിൽ ഘടകം;											
	മൃഗപരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള											

	അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ കോഴിക്കൂട്, ആട്ടിൻ കൂട്, പട്ടി കൂട്, തൊഴുത്ത്, പുൽതൊട്ടി എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണവും;										
	മത്സ്യബന്ധന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ മത്സ്യം ഉണക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ, മത്സ്യം സൂക്ഷിക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കലും വർഷകാലത്ത് മാത്രം വെള്ളം ഉണ്ടാകുന്ന പൊതുകുളങ്ങളിൽ (Seasonal water bodies on public) മത്സ്യം വളർത്തുന്നതിന് അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കലും;										
	ജൈവവളത്തിൻറെ (NADEP, വെർമി കമ്പോസ്റ്റ്) ഉത്പാദനം										
	കാർഷികോത്പന്നങ്ങളുടെ ഈടുറ്റ സംഭരണ സൗകര്യം ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിളവെടുപ്പിന് ശേഷം ആവശ്യമായി വരുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ (Post harvest facilities), ജൈവവളം എന്നിവയ്ക്ക് ആവശ്യമായ സ്ഥായിയായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുക വഴി കാർഷികോത്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും;										
	സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഉപജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ പൊതുവർക്ക് ഷെഡ്ഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും.										
	നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനും										

	ഇറസ്സായ മലമൂത്ര വിസർജ്ജനം ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി സ്വതന്ത്രമായോ സർക്കാർ വകുപ്പുകളുടെ ഇതര പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് കൊണ്ടോ വ്യക്തിഗത കക്കൂസുകൾ, സ്കൂൾ ടോയ്ലറ്റുകൾ, അങ്കണവാടി ടോയ്ലറ്റുകൾ തുടങ്ങിയ ഗ്രാമീണ ശുചിത്വവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികൾ;										
	എല്ലാ കാലാവസ്ഥയിലും ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുന്ന ഗ്രാമീണ റോഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും, ഓടകൾ, കലുങ്കുകൾ എിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഗ്രാമത്തിലെ ഈടുറ്റ ഉൾറോഡുകളുടെയും വീഥികളുടെയും നിർമ്മാണവും; കളിസ്ഥലങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണ സംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ, വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള ജലനിർഗ്ഗമന പ്രവൃത്തികൾ, മഴവെള്ളം കെട്ടി നിൽക്കുന്ന താഴ്ന്ന പൊതുസ്ഥലങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ (chaur renovation), തീരപ്രദേശങ്ങളുടെ സംരക്ഷണത്തിനുള്ള സ്റ്റോം വാട്ടർ ഡ്രെയിനുകൾ, എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതു അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, റോഡുകളുടെ പുന:രുദ്ധാരണം, ദുരന്തപ്രതിരോധ തയ്യാറെടുപ്പുകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും;										
	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ, വനിതാ										

	സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഫെഡറേഷനുകൾ, കൊടുങ്കാറ്റ് ബാധിതർക്കുള്ള അഭയകേന്ദ്രങ്ങൾ (സൈക്ലോൺ ഷെൽറ്റർ), അങ്കണവാടികേന്ദ്രങ്ങൾ, ഗ്രാമീണ ചന്തകൾ എന്നിവയ്ക്കാവശ്യമുള്ള കെട്ടിടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും, ഗ്രാമ/ബ്ലോക്ക് തല ക്രിമിറ്റോറിയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാനിയമം 2013 (20/2013) ലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണികളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം ഏറ്റെടുക്കുന്ന നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റിൻറെ ഭാഗമായി വരുന്ന നിർമ്മാണ സാമഗ്രികളുടെ ഉല്പാദനവും;										
	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമീണ പൊതു ആസ്തികളുടെ അറ്റകുറ്റപണികളും;										
	ഇത് സംബന്ധിച്ച് സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി കൂടിയാലോചന നടത്തി കേന്ദ്രസർക്കാർ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്ന മറ്റ് ഏതൊരു പ്രവൃത്തിയും.										

(ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ ഉപയോഗത്തിന്)
അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള (2025-26) ലേബർ എസ്റ്റിമേറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് വർക്ക്സും തയ്യാറാക്ക ൽ
ഫോറം I(b)

ബ്ലോക്ക്:

ജില്ല:

ഗ്രാമീണ കുടുംബങ്ങളുടെ ആകെ എണ്ണം:
(2011 സെൻസസ് പ്രകാരം)

ഗ്രാമീണ ബി.പി.എൽ കുടുംബങ്ങളുടെ
ആകെ എണ്ണം :
(2011 സെൻസസ് പ്രകാരം)

വിതരണം ചെയ്ത തൊഴിൽ
കാർഡുകളുടെ എണ്ണം :

മിനിമം കൂലി (രൂപ); 346 രൂപ

ഭാഗം 1

മാസം	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷം തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)	ഓരോ കുടംബത്തിനും നൽകേണ്ട തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (ശരാശരി)	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷം സൃഷ്ടിക്കപ്പെടേണ്ട ആകെ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ 100 തൊഴിൽദിനങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)
ഏപ്രിൽ				
മേയ്				
ജൂൺ				
ജൂലൈ				
ആഗസ്റ്റ്				
സെപ്റ്റംബർ				

ഒക്ടോബർ				
നവംബർ				
ഡിസംബർ				
ജനുവരി				
ഫെബ്രുവരി				
മാർച്ച്				
ആകെ				

ഫോറം II(b)

ഫോറം I (b)

		മുൻവർഷങ്ങളിലുള്ള സ്പിൽ ഓവർ പ്രവർത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	മുൻവർഷങ്ങളിലുള്ള സ്പിൽ ഓവർ പ്രവർത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	തൻ വർഷത്തിൽ ഏറ്റെടുത്ത പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	സ്പിൽ ഓവർ ആകാൻ സാധ്യത യുള്ള തൻവർഷത്തെ പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്ക് നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പുതിയ പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	യൂണിറ്റ് (ക്യൂബിക് മീറ്റർ/ ഹെക്ടർ/ കി.മീ.)	എസ്റ്റിമേറ്റ് തുക(ലക്ഷത്തിൽ)			
								സൃഷ്ടിക്കുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം	അവിദഗ്ദ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം	സാധന സാമഗ്രികൾ/ വിദഗ്ദ്ധ/അർദ്ധ വിദഗ്ദ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം ഉൾപ്പെടെ	ആകെ

	ജോലി നൽകുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തികൾ (Shelf of works) സംബന്ധിച്ച വിവരം										
	കുടിവെള്ള സ്രോതസ്സുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഭൂഗർഭജല വിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ അടിയണകൾ (under ground dykes), മൺതടയണകൾ, അണകൾ (സ്റ്റോപ്പ് ഡാം), ചെക്ക് ഡാമുകൾ തുടങ്ങിയ ജലസംരക്ഷണത്തിനും ജലകൊയ്ത്തിനും സഹായകരമായ നിർമ്മിതികൾ;										
	ഒരു നീർത്തടത്തിൻറെ സമഗ്ര പരിപാലനത്തിന് ഉതകുന്ന ഇടപെടലുകളായ കോണ്ടൂർട്രഞ്ചുകൾ,										

	തട്ട്തിരിക്കൽ (terracing), കോണ്ടൂർബണ്ടുകൾ, കൽത്തടയണകൾ, ഗ്യാബിയോൺ നിർമ്മിതികൾ, നീരുറവ പ്രദേശത്തിൻറെ പരിപോഷണം തുടങ്ങിയ നീർത്തട പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ;										
	സൂക്ഷ്മ-ചെറുകിട ജലസേചന പ്രവൃത്തികളും തോടുകൾ/ കനാൽ എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം, പുനരുദ്ധാരണം, മെയിൻറനൻസ് എന്നി പ്രവൃത്തികളും ;										
	ജലസേചന കുളങ്ങളുടേയും മറ്റ് ജലസ്രോതസ്സുകളുടേയും ആഴം കൂട്ടൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പരമ്പരാഗത ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണവും;										
	കടലോരങ്ങളിലും കുളങ്ങളുടെ അരികിലും കനാൽ ബണ്ടുകളിലും റോഡുകളുടെ ഓരത്തിലും, വനഭൂമിയിലും, മറ്റ് പൊതുഭൂമിയിലും ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ അടക്കമുള്ള മരം വച്ച് പിടിപ്പിക്കലും വനവത്കരണവും, ഇവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ആദായത്തിൻറെ അവകാശം ഖണ്ഡിക 5 ൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് നൽകേണ്ടതാണ്;										
	പുൽമേട്ടുകളുടെ വികസനം മുള/റബ്ബർ,തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാൻറേഷൻ										
	പൊതുഭൂമിയിലെ ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികളും										

	ഭൂമിയുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഭൂവികസനവും, കിണറുകൾ (Dugg Well, കുളങ്ങൾ (farm ponds), മറ്റ് ജലകൊയ്ത്ത് നിർമ്മിതികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജലസേചനത്തിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കൽ;										
	പഴകൃഷി, പട്ട്നൂൽകൃഷി, തോട്ടവിളകൃഷി, ഫാംഫോറസ്ട്രി എന്നിവയിലൂടെ ആജീവനം മെച്ചപ്പെടുത്തൽ;										
	തരിശ് ഭൂമി/ പാഴ്ഭൂമി (follow or waste land) വികസിപ്പിച്ച് കൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമാക്കൽ;										
	ആയുർദൈർഘ്യമുള്ള രാമച്ചം ഉൾപ്പെടെയുള്ള പുല്ലുകൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള പുൽമേട് വികസനം										
	മുള/റബ്ബർ,തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാൻറേഷൻ										
	ഇന്ദിരാ ആവാസ് യോജന പ്രകാരമോ, കേന്ദ്ര/സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന മറ്റ് ഭവന നിർമ്മാണ പദ്ധതികൾ പ്രകാരമോ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭവന നിർമ്മാണത്തിലെ അവിദഗ്ദ്ധ കായിക തൊഴിൽ ഘടകം;										
	മൃഗപരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ കോഴിക്കൂട്, ആട്ടിൻ കൂട്, പട്ടി കൂട്, തൊഴുത്ത്, പുൽതൊട്ടി എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണവും;										
	മത്സ്യബന്ധന പ്രവർത്തനങ്ങൾ										

	പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ മത്സ്യം ഉണക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ, മത്സ്യം സൂക്ഷിക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കലും വർഷകാലത്ത് മാത്രം വെള്ളം ഉണ്ടാകുന്ന പൊതുകുളങ്ങളിൽ (Seasonal water bodies on public) മത്സ്യം വളർത്തുന്നതിന് അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കലും;										
	ജൈവവളത്തിൻറെ (NADEP, വെർമി കമ്പോസ്റ്റ്) ഉത്പാദനം										
	കാർഷികോത്പന്നങ്ങളുടെ ഈടുറ്റ സംഭരണ സൗകര്യം ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിളവെടുപ്പിന് ശേഷം ആവശ്യമായി വരുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ (Post harvest facilities), ജൈവവളം എന്നിവയ്ക്ക് ആവശ്യമായ സ്ഥായിയായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുക വഴി കാർഷികോത്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും;										
	സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഉപജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ പൊതുവർക്ക് ഷെഡ്ഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും.										
	നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനും തുറസ്സായ മലമൂത്ര വിസർജ്ജനം ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി സ്വതന്ത്രമായോ സർക്കാർ വകുപ്പുകളുടെ ഇതര പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് കൊണ്ടോ										

	വ്യക്തിഗത കക്കൂസുകൾ, സ്കൂൾ ടോയ്ലറ്റുകൾ, അങ്കണവാടി ടോയ്ലറ്റുകൾ തുടങ്ങിയ ഗ്രാമീണ ശുചിത്വവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികൾ;											
	എല്ലാ കാലാവസ്ഥയിലും ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുന്ന ഗ്രാമീണ റോഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും, ഓടകൾ, കലുങ്കുകൾ എിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഗ്രാമത്തിലെ ഈടുറ്റ ഉൾറോഡുകളുടെയും വീഥികളുടെയും നിർമ്മാണവും; കളിസ്ഥലങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;											
	വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണ സംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ, വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള ജലനിർഗ്ഗമന പ്രവൃത്തികൾ, മഴവെള്ളം കെട്ടി നിൽക്കുന്ന താഴ്ന്ന പൊതുസ്ഥലങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ (chaur renovation), തീരപ്രദേശങ്ങളുടെ സംരക്ഷണത്തിനുള്ള സ്റ്റോം വാട്ടർ ഡ്രെയിനുകൾ, എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതു അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, റോഡുകളുടെ പുന:രുദ്ധാരണം, ദുരന്തപ്രതിരോധ തയ്യാറെടുപ്പുകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും;											
	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ, വനിതാ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഫെഡറേഷനുകൾ, കൊടുങ്കാറ്റ് ബാധിതർക്കുള്ള അഭയകേന്ദ്രങ്ങൾ (സൈക്ലോൺ ഷെൽറ്റർ), അങ്കണവാടികേന്ദ്രങ്ങൾ,											

	ഗ്രാമീണ ചന്തകൾ എന്നിവയ്ക്കാവശ്യമുള്ള കെട്ടിടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും, ഗ്രാമ/ബ്ലോക്ക് തല ക്രിമിറ്റോറിയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാനിയമം 2013 (20/2013) ലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണികളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം ഏറ്റെടുക്കുന്ന നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റിൻറെ ഭാഗമായി വരുന്ന നിർമ്മാണ സാമഗ്രികളുടെ ഉല്പാദനവും;										
	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമീണ പൊതു ആസ്തികളുടെ അറ്റകുറ്റപണികളും;										
	ഇത് സംബന്ധിച്ച് സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി കൂടിയാലോചന നടത്തി കേന്ദ്രസർക്കാർ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്ന മറ്റ് ഏതൊരു പ്രവൃത്തിയും.										

(ജില്ലാപഞ്ചായത്തിന്റെ ഉപയോഗത്തിന്)

അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള (2025-26) ലേബർ എസ്റ്റിമേറ്റും ഷെൽഫ് ഓഫ് വർക്ക്സും തയ്യാറാക്ക ൽ

ഫോറംIII(a)

ജില്ല;   ജില്ല:

ഗ്രാമീണ കുടുംബങ്ങളുടെ ആകെ എണ്ണം:
(2011 സെൻസസ് പ്രകാരം)

ഗ്രാമീണ ബി.പി.എൽ കുടുംബങ്ങളുടെ
ആകെ എണ്ണം :
(2011 സെൻസസ് പ്രകാരം)

വിതരണം ചെയ്ത തൊഴിൽ
കാർഡുകളുടെ എണ്ണം :

മിനിമം കൂലി (രൂപ); 346 രൂപ

ഭാഗം 1

മാസം	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷം തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)	ഓരോ കുടംബത്തിനും നൽകേണ്ട തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (ശരാശരി)	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷം സൃഷ്ടിക്കപ്പെടേണ്ട ആകെ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തിൽ 100 തൊഴിൽദിനങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)
ഏപ്രിൽ				
മേയ്				
ജൂൺ				
ജൂലൈ				
ആഗസ്റ്റ്				
സെപ്റ്റംബർ				
ഒക്ടോബർ				
നവംബർ				
ഡിസംബർ				
ജനുവരി				
ഫെബ്രുവരി				
മാർച്ച്				
ആകെ				

ഫോറം III(b)

	ജോലി നൽകുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തികൾ (Shelf of works) സംബന്ധിച്ച വിവരം	മുൻവർഷങ്ങളിലുള്ള സ്പിൽ ഓവർ പ്രവർത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	മുൻവർഷങ്ങളിലുള്ള സ്പിൽ ഓവർ പ്രവർത്തികളുടെ ആകെ എണ്ണം	തൻ വർഷത്തിൽ ഏറ്റെടുത്ത പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	സ്പിൽ ഓവർ ആകാൻ സാധ്യത യുള്ള തൻവർഷത്തെ പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	അടുത്ത സാമ്പത്തിക വർഷത്തേയ്ക്ക് നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട പുതിയ പ്രവർത്തികളുടെ എണ്ണം	യൂണിറ്റ് (ക്യൂബിക് മീറ്റർ/ ഹെക്ടർ/ കി.മീ.)	എസ്റ്റിമേറ്റ് തുക(ലക്ഷത്തിൽ)			
								സൃഷ്ടിക്കുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം	അവിദഗ്ദ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം	സാധന സാമഗ്രികൾ/ വിദഗ്ദ്ധ/അർദ്ധ വിദഗ്ദ്ധ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനം ഉൾപ്പെടെ	ആകെ
	കുടിവെള്ള സ്രോതസ്സുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഭൂഗർഭജല വിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ അടിയണകൾ (under ground dykes), മൺതടയണകൾ, അണകൾ (സ്റ്റോപ്പ്ഡാം), ചെക്ക്ഡാമുകൾ തുടങ്ങിയ ജലസംരക്ഷണത്തിനും ജലകൊയ്ത്തിനും സഹായകരമായ നിർമ്മിതികൾ;										
	ഒരു നീർത്തടത്തിൻറെ സമഗ്ര പരിപാലനത്തിന് ഉതകുന്ന ഇടപെടലുകളായ കോണ്ടൂർട്രഞ്ചുകൾ,										

	തട്ട്തിരിക്കൽ (terracing), കോണ്ടൂർബണ്ടുകൾ, കൽത്തടയണകൾ, ഗ്യാബിയോൺ നിർമ്മിതികൾ, നീരുറവ പ്രദേശത്തിൻറെ പരിപോഷണം തുടങ്ങിയ നീർത്തട പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ;										
	സൂക്ഷ്മ-ചെറുകിട ജലസേചന പ്രവൃത്തികളും തോടുകൾ/ കനാൽ എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം, പുനരുദ്ധാരണം, മെയിൻറനൻസ് എന്നി പ്രവൃത്തികളും ;										
	ജലസേചന കുളങ്ങളുടേയും മറ്റ് ജലസ്രോതസ്സുകളുടേയും ആഴം കൂട്ടൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പരമ്പരാഗത ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണവും;										
	കടലോരങ്ങളിലും കുളങ്ങളുടെ അരികിലും കനാൽ ബണ്ടുകളിലും റോഡുകളുടെ ഓരത്തിലും, വനഭൂമിയിലും, മറ്റ് പൊതുഭൂമിയിലും ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ അടക്കമുള്ള മരം വച്ച് പിടിപ്പിക്കലും വനവത്കരണവും, ഇവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ആദായത്തിൻറെ അവകാശം ഖണ്ഡിക 5 ൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് നൽകേണ്ടതാണ്;										
	പുൽമേട്ടകളുടെ വികസനം മുള/റബ്ബർ,തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാൻറേഷൻ										
	പൊതുഭൂമിയിലെ ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികളും										

	ഭൂമിയുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഭൂവികസനവും, കിണറുകൾ (Dugg Well, കുളങ്ങൾ (farm ponds), മറ്റ് ജലകൊയ്ത്ത് നിർമ്മിതികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജലസേചനത്തിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കൽ;										
	പഴകൃഷി, പട്ട്നൂൽകൃഷി, തോട്ടവിളകൃഷി, ഫാംഫോറസ്റ്റി എന്നിവയിലൂടെ ആജീവനം മെച്ചപ്പെടുത്തൽ;										
	തരിശ് ഭൂമി/ പാഴ്ഭൂമി (follow or waste land) വികസിപ്പിച്ച് കൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമാക്കൽ;										
	ആയുർദൈർഘ്യമുള്ള രാമച്ചം ഉൾപ്പെടെയുള്ള പുല്ലുകൾ ഉപയോഗിച്ചുള്ള പുൽമേട് വികസനം										
	മുള/റബ്ബർ,തെങ്ങ് എന്നിവയുടെ പ്ലാൻറേഷൻ										
	ഇന്ദിരാ ആവാസ് യോജന പ്രകാരമോ, കേന്ദ്ര/സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്ന മറ്റ് ഭവന നിർമ്മാണ പദ്ധതികൾ പ്രകാരമോ ഏറ്റെടുക്കുന്ന ഭവന നിർമ്മാണത്തിലെ അവിദഗ്ധ കായിക തൊഴിൽ ഘടകം;										
	മൃഗപരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ കോഴിക്കൂട്, ആട്ടിൻ കൂട്, പട്ടി കൂട്, തൊഴുത്ത്, പുൽതൊട്ടി എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണവും;										
	മത്സ്യബന്ധന പ്രവർത്തനങ്ങൾ										

	പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ മത്സ്യം ഉണക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ, മത്സ്യം സൂക്ഷിക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കലും വർഷകാലത്ത് മാത്രം വെള്ളം ഉണ്ടാകുന്ന പൊതുകുളങ്ങളിൽ (Seasonal water bodies on public) മത്സ്യം വളർത്തുന്നതിന് അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ഒരുക്കലും;										
	ജൈവവളത്തിൻറെ (NADEP, വെർമി കമ്പോസ്റ്റ്) ഉത്പാദനം										
	കാർഷികോത്പന്നങ്ങളുടെ ഈടുറ്റ സംഭരണ സൗകര്യം ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിളവെടുപ്പിന് ശേഷം ആവശ്യമായി വരുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ (Post harvest facilities), ജൈവവളം എന്നിവയ്ക്ക് ആവശ്യമായ സ്ഥായിയായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുക വഴി കാർഷികോത്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും;										
	സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഉപജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ പൊതുവർക്ക് ഷെഡ്ഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും.										
	നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട മാനദണ്ഡങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായി ഖര-ദ്രവ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിനും തുറസ്സായ മലമൂത്ര വിസർജ്ജനം ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനും വേണ്ടി സ്വതന്ത്രമായോ സർക്കാർ വകുപ്പുകളുടെ ഇതര പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് കൊണ്ടോ										

	വ്യക്തിഗത കക്കൂസുകൾ, സ്കൂൾ ടോയ്ലറ്റുകൾ, അങ്കണവാടി ടോയ്ലറ്റുകൾ തുടങ്ങിയ ഗ്രാമീണ ശുചിത്വവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവൃത്തികൾ;											
	എല്ലാ കാലാവസ്ഥയിലും ഉപയോഗിക്കാൻ പറ്റുന്ന ഗ്രാമീണ റോഡുകളുടെ നിർമ്മാണവും, ഓടകൾ, കലുങ്കുകൾ എിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഗ്രാമത്തിലെ ഈടുറ്റ ഉൾറോഡുകളുടെയും വീഥികളുടെയും നിർമ്മാണവും; കളിസ്ഥലങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;											
	വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണ സംരക്ഷണ പ്രവൃത്തികൾ, വെള്ളക്കെട്ട് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള ജലനിർഗ്ഗമന പ്രവൃത്തികൾ, മഴവെള്ളം കെട്ടി നിൽക്കുന്ന താഴ്ന്ന പൊതുസ്ഥലങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ (chaur renovation), തീരപ്രദേശങ്ങളുടെ സംരക്ഷണത്തിനുള്ള സ്റ്റോം വാട്ടർ ഡ്രെയിനുകൾ, എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പൊതു അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, റോഡുകളുടെ പുന:രുദ്ധാരണം, ദുരന്തപ്രതിരോധ തയ്യാറെടുപ്പുകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികളും;											
	ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ, വനിതാ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളുടെ ഫെഡറേഷനുകൾ, കൊടുങ്കാറ്റ് ബാധിതർക്കുള്ള അഭയകേന്ദ്രങ്ങൾ (സൈക്ലോൺ ഷെൽറ്റർ), അങ്കണവാടികേന്ദ്രങ്ങൾ,											

	ഗ്രാമീണ ചന്തകൾ എന്നിവയ്ക്കാവശ്യമുള്ള കെട്ടിടങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും, ഗ്രാമ/ബ്ലോക്ക് തല ക്രിമിറ്റോറിയങ്ങളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാനിയമം 2013 (20/2013) ലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണികളുടെ നിർമ്മാണവും;										
	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം ഏറ്റെടുക്കുന്ന നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികളുടെ എസ്റ്റിമേറ്റിൻറെ ഭാഗമായി വരുന്ന നിർമ്മാണ സാമഗ്രികളുടെ ഉല്പാദനവും;										
	മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമ പ്രകാരം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമീണ പൊതു ആസ്തികളുടെ അറ്റകുറ്റപണികളും;										
	ഇത് സംബന്ധിച്ച് സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി കൂടിയാലോചന നടത്തി കേന്ദ്രസർക്കാർ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുന്ന മറ്റ് ഏതൊരു പ്രവൃത്തിയും.										

ഫോറം- 4(1)

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി വാർഡുതല തൊഴിൽ ക്രോഡീകരണ ഫോറം

സാമ്പത്തിക വർഷം 2025-26

വാർഡിൻറെ പേര് :

വാർഡിൻറെ നമ്പർ :

വാർഡിനുള്ളിലെ പ്രവൃത്തികൾ/ പഞ്ചായത്തിനുള്ളിലെ പ്രവൃത്തികൾ/ഒന്നിലധികം പഞ്ചായത്തുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടുള്ള പ്രവൃത്തികൾ

ക്രമനം.	മാസം	തൻമാസത്തിൽ പുതുതായി തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്ന കുടുംബം*	മുൻമാസത്തിൽ / മാസങ്ങളിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടതടക്കം തൻമാസത്തിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)**	തൻമാസത്തിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങൾ	മുൻമാസത്തിൽ / മാസങ്ങളിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടതടക്കം തൻമാസത്തിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)
1.	ഏപ്രിൽ				
2.	മേയ്				
3.	ജൂൺ				
4.	ജൂലൈ				
5.	ആഗസ്റ്റ്				
6.	സെപ്റ്റംബർ				
7.	ഒക്ടോബർ				
8.	നവംബർ				
9.	ഡിസംബർ				
10.	ജനുവരി				
11.	ഫെബ്രുവരി				
12.	മാർച്ച്				

- ഓരോ മാസവും പുതുതായി തൊഴിലിന് വരുന്ന് കുടുംബത്തിൻറെ എണ്ണമാണ് കോളം 2 ൽ സൂചിപ്പിക്കേണ്ടത്. ഉദാഹരണത്തിന് ഒരു കുടുംബം ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ തൊഴിലാവശ്യപ്പെട്ടതിനുശേഷം വീണ്ടും ആഗസ്റ്റ് മാസത്തിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ പ്രസ്തുത കുടുംബത്തെ ആഗസ്റ്റ് മാസത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ട ആവശ്യമില്ല കാരണം ഈ കുടുംബം ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്.
- ഓരോ മാസത്തെയും ഏപ്രിൽ മുതൽ ആകെ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണമാണ് കോളം 3 ൽ സൂചിപ്പിക്കേണ്ടത്.
- ഓരോ മാസത്തിലും അയൽക്കൂട്ട അംഗങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമുള്ള തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണമാണ് കോളം 5 ൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടത്
- ഓരോ മാസത്തെയും ഏപ്രിൽ മുതൽ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ആകെ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണമാണ് കോളം 6 ൽ ഉൾച്ചേർക്കേണ്ടത്..

ഫോറം- 4(2)
തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി വാർഡ്തല പ്രവൃത്തി നിർണ്ണയ ഫോറം
സാമ്പത്തിക വർഷം 2025-26

വാർഡിൻറെ പേര് :
അയൽക്കൂട്ടത്തിൻറെ പേര് :
ആകെ കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം :
തൊഴിൽ കാർഡ് ഉടമകളുടെ എണ്ണം :
അയൽക്കൂട്ടത്തിൻറെ ഭൂവിസ്തൃതി :

ക്രമനം	അയൽക്കൂട്ടത്തിൽ നിന്നും നിർദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രവൃത്തി	പ്രവൃത്തിയുടെ തരം*	പ്രവൃത്തിസ്ഥലത്തിന്റെ സർവ്വേ നം.	പ്രവൃത്തിസ്ഥലത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥാവകാശം (പൊതുഭൂമി/സ്വകാര്യഭൂമി)	പ്രവൃത്തി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് ഉചിതമായ മാസം/മാസങ്ങൾ**

1. വാർഡിനുള്ളിലെ പ്രവൃത്തികൾ/ പഞ്ചായത്തിനുള്ളിലെ പ്രവൃത്തികൾ/ഒന്നിലധികം പഞ്ചായത്തുകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടുള്ള പ്രവൃത്തികൾ എന്നിവ ഓരോന്നിനും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം ഫോറങ്ങളിലായി രേഖപ്പെടുത്തുക
2. മണ്ണ് ജലസംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് വരുന്ന പ്രവൃത്തികൾ,റോഡ് നടപ്പാത, നിർമ്മാണ വസ്തുക്കൾ ആവശ്യമായിവരുന്ന പ്രവൃത്തികൾ, വ്യക്തിഗത സ്വകാര്യഭൂമിയിലെ ഇടപെടീൽ എന്നിവയ്ക്ക് ഓരോന്നിനും പ്രത്യേകം ഫോറങ്ങളോ അല്ലെങ്കിൽ ഓരോയിനവും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം രേഖപ്പെടുത്തുക
3. കാർഷിക പണികൾ ഉൾപ്പെടെ മറ്റു ജോലികൾ ലഭ്യമല്ലാത്ത കാലഘട്ടത്തിൽ ആയിരിക്കണം ഈ പ്രവൃത്തിയുടെ നിർവ്വഹണത്തിനായി നിശ്ചയിക്കേണ്ടത്.

അനുബന്ധം V

ഫോറം- 5(1)

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി അയൽക്കൂട്ടതല തൊഴിൽ നിർണ്ണയ ഫോറം

സാമ്പത്തിക വർഷം 2025-26

വാർഡിൻറെ പേര് :
അയൽക്കൂട്ടത്തിൻറെ പേര് :
ആകെ കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം :
തൊഴിൽ കാർഡ് ഉടമകളുടെ എണ്ണം :

ക്രമനം.	മാസം	തൻമാസത്തിൽ പുതുതായി തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്ന കുടുംബം*	മുൻമാസത്തിൽ / മാസങ്ങളിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടതടക്കം തൻമാസത്തിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)**	തൻമാസത്തിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങൾ	മുൻമാസത്തിൽ / മാസങ്ങളിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടതടക്കം തൻമാസത്തിൽ

					ആവശ്യപ്പെടുന്ന തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണം (cumulative)
1.	ഏപ്രിൽ				
2.	മേയ്				
3.	ജൂൺ				
4.	ജൂലൈ				
5.	ആഗസ്റ്റ്				
6.	സെപ്റ്റംബർ				
7.	ഒക്ടോബർ				
8.	നവംബർ				
9.	ഡിസംബർ				
10.	ജനുവരി				
11.	ഫെബ്രുവരി				
12.	മാർച്ച്				

- ഓരോ മാസവും പുതുതായി തൊഴിലിന് വരുന്ന് കുടുംബത്തിൻറെ എണ്ണമാണ് കോളം 2 ൽ സൂചിപ്പിക്കേണ്ടത്. ഉദാഹരണത്തിന് ഒരു കുടുംബം ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ തൊഴിലാവശ്യപ്പെട്ടതിനുശേഷം വീണ്ടും ആഗസ്റ്റ്മാസത്തിൽ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ പ്രസ്തുത കുടുംബത്തെ ആഗസ്റ്റ്മാസത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ട ആവശ്യമില്ല കാരണം ഈ കുടുംബം ഏപ്രിൽ മാസത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്.
- ഓരോ മാസത്തെയും ഏപ്രിൽ മുതൽ ആകെ തൊഴിൽ ആവശ്യപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണമാണ് കോളം 3 ൽ സൂചിപ്പിക്കേണ്ടത്.
- ഓരോ മാസത്തിലും അയൽക്കൂട്ട അംഗങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമുള്ള തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണമാണ് കോളം 5 ൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടത്
- ഓരോ മാസത്തെയും ഏപ്രിൽ മുതൽ ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ആകെ തൊഴിൽ ദിനങ്ങളുടെ എണ്ണമാണ് കോളം 6 ൽ ഉൾച്ചേർക്കേണ്ടത്..

അനുബന്ധം V

ഫോറം- 5(2)

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി അയൽക്കൂട്ടതല തൊഴിൽ നിർണ്ണയ ഫോറം

സാമ്പത്തിക വർഷം 2025-26

വാർഡിൻറെ പേര് :

അയൽക്കൂട്ടത്തിൻറെ പേര് :

ആകെ കുടുംബങ്ങളുടെ എണ്ണം :

തൊഴിൽ കാർഡ് ഉടമകളുടെ എണ്ണം :

ക്രമനം	അയൽക്കൂട്ടത്തിൽ നിന്നും നിർദ്ദേശിക്കുന്ന പ്രവൃത്തി	പ്രവൃത്തിയുടെ തരം*	പ്രവൃത്തിസ്ഥലത്തിൻറെ സർവ്വേ നം	പ്രവൃത്തിസ്ഥലത്തിൻറെ ഉടമസ്ഥാവകാശം (പൊതുഭൂമി/സ്വകാര്യഭൂമി)	പ്രവൃത്തി ഏറ്റെടുക്കുന്നതിന് ഉചിതമായ

					മാസം/മാസങ്ങൾ**

- ഏതു തരം പ്രവൃത്തി എന്നത് രേഖപ്പെടുത്തുക ഉദാ: ജലസംരക്ഷണം, ജലകൊയ്ത്ത്, കാട്ട്കല്ല്കൊണ്ടുള്ള തടയണ, ഗേബിയോൺ തടയണ, കുളം, ടാങ്ക്, തലകുളം, അടിയണ, മൺതടയണ, ഉറവകളുടെ നിർമ്മാണം, ചെക്ക്ഡാം,നഴ്സറികൾ സ്ഥാപിക്കൽ,വനംപ്രദേശങ്ങളിലെ പരിസ്ഥിതി പുനരുജ്ജീവനം,തോട്,പൊതുകിണർ,പഴകൃഷി, കമ്പോസ്റ്റിംഗ്, കോഴിക്കൂട്, ആട്ടിൻകൂട്, തൊഴുത്ത്,വ്യക്തിഗത കക്കൂസ് നിർമ്മാണം തുടങ്ങിയവ

** കാർഷിക പണികൾ ഉൾപ്പെടെ മറ്റു ജോലികൾ ലഭ്യമല്ലാത്ത കാലഘട്ടത്തിൽ ആയിരിക്കണം ഈ പ്രവൃത്തിയുടെ നിർവ്വഹണത്തിനായി നിശ്ചയിക്കേണ്ടത്.

അനുബന്ധം vI

മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് നിയമം പട്ടിക 1 പ്രകാരം കൃഷിയും അനുബന്ധ മേഖലകളുമായി നേരിട്ടു ബന്ധപ്പെ പ്രവൃത്തികളുടെ പട്ടിക ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

പട്ടിക 1 ലെ വിഭാഗം	പ്രവൃത്തികൾ
I. വിഭാഗം എ: പ്രകൃതി വിഭവ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പൊതു പ്രവൃത്തികൾ	i. കുടിവെള്ള സ്രോതസ്സുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഭൂഗർഭജല വിതാനം ഉയർത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ അടിയണകൾ (under ground dykes), മൺതടയണകൾ, അണകൾ (സ്റ്റോപ്പ്ഡാം), ചെക്ക്ഡാമുകൾ തുടങ്ങിയ ജലസംരക്ഷണത്തിനും ജലകൊയ്ത്തിനും സഹായകരമായ നിർമ്മിതികൾ; ii. ഒരു നീർത്തടത്തിൻറെ സമഗ്ര പരിപാലനത്തിന് ഉതകുന്ന ഇടപെടലുകളായ കോണ്ടൂർട്രഞ്ചുകൾ, തട്ട്തിരിക്കൽ (terracing), കോണ്ടൂർബണ്ടുകൾ, കൽത്തടയണകൾ, ഗ്യാബിയോൺ നിർമ്മിതികൾ, നീരുറവ പ്രദേശത്തിൻറെ പരിപോഷണ തുടങ്ങിയ നീർത്തട പരിപാലന പ്രവൃത്തികൾ ;

	iii. സൂക്ഷ്മ-ചെറുകിട ജലസേചന പ്രവൃത്തികളും തോടുകൾ/ കനാൽ എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം, പുനരുദ്ധാരണം, മെയിൻറനൻസ് എന്നീ പ്രവൃത്തികൾ ; iv. ജലസേചന കുളങ്ങളുടേയും മറ്റ് ജലസ്രോതസ്സുകളുടേയും ആഴം കൂട്ടൽ ഉൾപ്പെടെയുള്ള പരമ്പരാഗത ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണം; v. കടലോരങ്ങളിലും കുളങ്ങളുടെ അരികിലും കനാൽ ബണ്ടുകളിലും റോഡുകളുടെ ഓരത്തിലും, വനഭൂമിയിലും, മറ്റ് പൊതുഭൂമിയിലും ഫലവൃക്ഷങ്ങൾ അടക്കമുള്ള മരം വച്ച് പിടിപ്പിക്കൽ വനവത്കരണം, ഹോർട്ടികൾച്ചർ പ്രവൃത്തികൾ ഇവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന ആദായത്തിൻറെ അവകാശം നിയമത്തിലെ പട്ടിക ഖണ്ഡിക 5 ൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് നൽകേണ്ടതാണ്; vi. മേച്ചിൽ സ്ഥലങ്ങളുടെ വികസനം; സ്റ്റൈലോ തുടങ്ങിയ ദീർഘകാല പുൽച്ചെടികൾ vii. മുള, റബ്ബർ, തെങ്ങ് പ്ലാൻറേഷൻ viii. പൊതു ഭൂമിയിലെ ഭൂവികസന പ്രവൃത്തികൾ.
II. വിഭാഗം ബി: സമൂഹത്തിൽ അവശത അനുഭവിക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങൾക്കുള്ള വ്യക്തിഗത ആസ്തികൾ (ഖണ്ഡിക 5 ൽ പരാമർശിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് മാത്രം)	i) നിയമത്തിലെ പട്ടിക 1 ഖണ്ഡിക 5 ൽ പരാമർശിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങൾക്ക് ഭൂമിയുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഭൂവികസനവും, കിണറുകൾ (Dugg well), കുളങ്ങൾ (farm ponds), മറ്റ് ജലകൊയ്ത്ത് നിർമ്മിതികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ജലസേചനത്തിനാവശ്യമായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ; ii) പഴകൃഷി, പട്ടുനൂൽകൃഷി, തോട്ടവിളകൃഷി, മറ്റ് പ്ലാൻറേഷനുകൾ, ഫാംഫോറസ്ട്രി എന്നിവയിലൂടെ ആജീവനം മെച്ചപ്പെടുത്തൽ; iii) ഖണ്ഡിക 5 ൽ സൂചിപ്പിക്കുന്ന കുടുംബങ്ങളുടെ തരിശ് ഭൂമി/ പാഴ്ഭൂമി (fallow or waste land) വികസിപ്പിച്ച് കൃഷിക്ക് അനുയോജ്യമാക്കൽ; iv) മേച്ചിൽ സ്ഥലവികസനം: സ്റ്റൈലോ, വെട്ടിവർ തുടങ്ങിയ ദീർഘകാല വിളകളുടെ വികസനം v) മുള, റബ്ബർ, തെങ്ങ് പ്ലാൻറേഷൻ vi) മൃഗപരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ കോഴിക്കൂട് (ഹാച്ചറി), ആട്ടിൻ കൂട്, പന്നി കൂട്, തൊഴുത്ത്, പുൽതൊട്ടി എന്നിവയുടെ നിർമ്മാണം; vii) മത്സ്യബന്ധന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉതകുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളായ മത്സ്യം ഉണക്കുന്ന കേന്ദ്രങ്ങൾ, മത്സ്യസംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവ നിർമ്മിക്കലും വർഷകാലത്തെ വെള്ളം സംഭരിക്കുന്ന പൊതുകുളങ്ങളിൽ (seasonal water bodies on public land) മത്സ്യകൃഷിയ്ക്കുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ viii) ജൈവവളം (NADEP, മണ്ണിര കമ്പോസ്റ്റിംഗ് തുടങ്ങിയവ)
III. വിഭാഗം സി : ദേശീയ ഗ്രാമീണ ഉപജീവന മിഷൻറെ നിബന്ധനകൾ അനുസരിക്കുന്ന സ്വയംസഹായ സംഘങ്ങൾക്ക് പൊതു അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ	i. കാർഷികോത്പന്നങ്ങളുടെ ഈടുറ്റ സംഭരണ സൗകര്യം ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിളവെടുപ്പിന് ശേഷം ആവശ്യമായി വരുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ (post harvest facilities), ജൈവവളങ്ങൾ (NADEP, മണ്ണിര കമ്പോസ്റ്റിംഗ്) എന്നിവയ്ക്ക് ആവശ്യമായ സ്ഥായിയായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുക വഴി കാർഷികോത്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പി ക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവൃത്തികൾ;
iv. വിഭാഗം ഡി : ഗ്രാമീണ അടിസ്ഥാന	i. ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാനിയമം -2013 ലെ വ്യവസ്ഥകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായി വരുന്ന ഭക്ഷ്യധാന്യ സംഭരണികളുടെ നിർമ്മാണം

സൗകര്യങ്ങൾ	